

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

Αθανασία Δεμένεγα και Χρυσούλα Μαστρογιόγλου

**Η ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ GRI ΣΤΗΝ ΕΠΙΔΟΣΗ
ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Εισηγητής: Γαρεφαλάκης Αλέξανδρος

Ηράκλειο

Μάιος 2015

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η εξέταση της χρήσης του προτύπου GRI σε εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Γερμανία, την Αγγλία, τη Γαλλία, την Ιταλία και την Ισπανία. Αφού εξετασθεί το θεωρητικό υπόβαθρο του εν λόγω προτύπου θα μελετήσουμε το πως οι εταιρείες των παραπάνω χωρών διαχειρίζονται τις περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις, χρησιμοποιώντας το συγκεκριμένο πρότυπο.

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε κατά πόσο το συγκεκριμένο πρότυπο επηρεάζει τις επιδόσεις των εταιρειών των παραπάνω χωρών και σε ποιο βαθμό υφίσταται η συγκεκριμένη επιρροή.

Συγκεκριμένα, σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να μελετήσουμε σε ποιο βαθμό οι εταιρείες των παραπάνω χωρών ακολουθούν τις κατευθυντήριες γραμμές της Αναφοράς Βιωσιμότητας GRI και σε τι βαθμό αυτό επηρεάζει τις οικονομικές τους επιδόσεις.

Abstract

The purpose of this study is to examine the use of the GRI in active companies in Germany, England, France, Italy and Spain. After examining the theoretical background of GRI, we will examine how the companies of these countries manage their environmental impact, using the specified template.

Moreover, will be examined in which extent GRI affects the performance of the companies in the selected countries.

Specifically, the purpose of this research is to investigate to what extent the companies of these countries follow the Reporting Guidelines of GRI and to what extent this affects their economic performance.

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη.....	2
Abstract	3
Πίνακας Περιεχομένων	4
Ευχαριστίες.....	5
Κεφάλαιο πρώτο.....	6
Εισαγωγή.....	6
Κεφάλαιο δεύτερο	10
Θεωρητικό υπόβαθρο έρευνας	10
2.1 Τι είναι το GRI;	10
2.2 Ιστορική αναδρομή & Εξέλιξη του μοντέλου	14
2.3 Αρχές του GRI.....	20
2.4 Σκοπός και προϋποθέσεις του GRI	30
2.5 GRI – Επιλεγμένες μελέτες ανά κλάδο δραστηριοποίησης	32
Κεφάλαιο τρίτο.....	38
Μεθοδολογία έρευνας	38
3.1 Επιλογή δείγματος.....	38
3.2 Η χρησιμοποίηση του προτύπου GRI στις επιχειρήσεις της Γερμανίας	41
3.3 Η χρησιμοποίηση του προτύπου GRI στις επιχειρήσεις της Αγγλίας.....	42
3.4 Η χρησιμοποίηση του προτύπου GRI στις επιχειρήσεις της Γαλλίας.....	44
3.5 Η χρησιμοποίηση του προτύπου GRI στις επιχειρήσεις της Ιταλίας	48
3.6 Η χρησιμοποίηση του προτύπου GRI στις επιχειρήσεις της Ισπανίας.....	49
3.7 Συγκριτική ανάλυση και συζήτηση.....	52
Κεφάλαιο Τέταρτο.....	57
Συμπεράσματα.....	57
Αναφορές.....	61

Ευχαριστίες

Η πτυχιακή εργασία με τίτλο «Η χρησιμοποίηση του Προτύπου GRI στην επίδοση των Εταιριών» ολοκληρώθηκε στο Τ.Ε.Ι. Κρήτης του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής. Η υπόδειξη του θέματος έγινε από τον Καθηγητή Γαρεφαλάκη Αλέξανδρο όπου είναι και το πρώτο άτομο που θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε για την εμπιστοσύνη που μας έδειξε και την ανάθεση της παραπάνω πτυχιακής.

Θερμές ευχαριστίες απευθύνουμε και σε όλους τους καθηγητές που είχαμε όλα τα χρόνια της μέχρι τώρα ακαδημαϊκής μας πορείας, για τις γνώσεις που μας μετέδωσαν και μας έκαναν καλύτερους ανθρώπους.

Οφείλουμε να ευχαριστήσουμε κάποια άτομα από το οικογενειακό και φιλικό μας περιβάλλον, τον Ιωάννη Σκλαβούνο, τον Νίκο Καντούρο, την Εμμανουέλλα Καμπουράκη, τον Παναγιώτη Κατσακιώρη και τα αδέρφια μας Κωνσταντίνο Δεμένεγα και Μιχάλη Μαστρογιόγλου για τους δικούς μας λόγους. Επίσης, την οικονομολόγο Τσούφη Αντωνία για την πολύτιμη βοήθειά της.

Τέλος, ένα μεγάλο και εγκάρδιο ευχαριστώ αξίζουν οι γονείς μας, Μερκούρη Μαρία, Μαστρογιόγλου Νικόλαο, Βρετού Μαρία και Δεμένεγα Δημήτριο που μας στήριξαν ηθικά και οικονομικά όλα αυτά τα χρόνια δίνοντας μας κουράγιο να προχωράμε και να υπερπηδάμε κάθε εμπόδιο για να φτάσουμε τον στόχο μας.

Κεφάλαιο πρώτο

Εισαγωγή

Η ανησυχία για την προστασία του περιβάλλοντος αυξάνεται σε όλο τον κόσμο, ως άμεσο αποτέλεσμα των περιβαλλοντικών καταστροφών που έχουν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στα οικοσυστήματα και την υγεία των ατόμων (Madsen, 2009). Το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο είναι μεταξύ των πιο σημαντικών φυσικών πόρων ενέργειας του κόσμου. Η βιομηχανία πετρελαίου και του φυσικού αερίου διαδραματίζουν έναν κρίσιμο ρόλο στην πορεία της παγκόσμιας οικονομίας, ενώ ταυτόχρονα οι δραστηριότητες των εταιρειών πετρελαίου και φυσικού αερίου έχουν πολλαπλές αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, οι οποίες γίνονται όλο και πιο σημαντικές λόγω της αυξημένης χρήσης και μεταφοράς τους. Πολλές περιβαλλοντικές καταστροφές σχετίζονται με τις δραστηριότητες των εταιρειών πετρελαίου και φυσικού αερίου, ενώ οι εν λόγω καταστροφές δεν αφήνουν ανεπηρέαστες και τις ίδιες τις εταιρείες σε οικονομικό επίπεδο και επίπεδο αποδοτικότητας (The International Federation of Accountants, 2010).

Οι περιβαλλοντικές καταστροφές συγκεκριμένα μπορούν να επηρεάσουν με ιδιαίτερα αρνητικό τρόπο τις ταμειακές ροές των εταιρειών που είναι υπεύθυνες γι' αυτές (Blanco et al., 2009), ενώ ταυτόχρονα έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη φήμη των εταιρειών (Karhoff et al., 2005) Για παράδειγμα, μια καταστροφική διαρροή πετρελαίου το 2010, που προκλήθηκε από μια έκρηξη σε εξέδρα γεώτρησης της εταιρείας BP στον Κόλπο του Μεξικού, προκάλεσε μεγάλες καταστροφές στο οικοσύστημα και είχε σημαντικές οικονομικές συνέπειες για την ίδια την BP (Alazzani & Wan Nordin, 2013).

Λόγω λοιπόν της περιβαλλοντικής υποβάθμισης από τη δραστηριότητα πολλών εταιρειών, πολλοί ενδιαφερόμενοι άρχισαν να αποδίδουν ιδιαίτερη προσοχή στις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων των εταιρειών αυτών. Πολλοί διεθνείς οργανισμοί, εθνικές κυβερνήσεις, και διάφορες ομάδες ευαισθητοποιημένων καταναλωτών, αλλά και επενδυτών έχουν επιστήσει την προσοχή στις εταιρείες να είναι περισσότερο περιβαλλοντικά υπεύθυνες, και να εξετάσουν τις επιπτώσεις της δραστηριότητας τους στην κοινωνία και το περιβάλλον (Alazzani & Wan Nordin, 2013; Dixon et al., 2004). Στην Κορέα, οι εταιρείες που δεν συμμορφώνονται με την εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία και τους κανονισμούς έχουν βιώσει μια μεγάλη πτώση στην αξία τους στην αγορά (Dasgupta et al., 2006).

Η πλειοψηφία των εταιρειών σήμερα θεωρούν το περιβάλλον ως ένα παράγοντα που πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη κατά το στρατηγικό σχεδιασμό τους, γεγονός το οποίο αποδεικνύεται από το ότι σχεδόν το 60% των μεγαλύτερων εταιρειών του κόσμου έχουν υιοθετήσει συγκεκριμένες περιβαλλοντικές πολιτικές (Jose & Lee, 2007).

Για διάφορους λόγους λοιπόν, πολλές εταιρείες σε όλο τον κόσμο άρχισαν να δημοσιεύουν εταιρικές περιβαλλοντικές εκθέσεις (Stittle et al., 1997; Cormier & Gordon, 2001). Η εθελοντική δραστηριότητα υποβολής τέτοιων εκθέσεων ακολουθεί κατ' ουσίαν μια προηγούμενη τάση των επιχειρήσεων, όπου συμπεριλάμβαναν περιβαλλοντικές πληροφορίες στις ετήσιες τους εκθέσεις, μια δραστηριότητα που έχει θεωρηθεί ως ένας τρόπος για τις εταιρείες να διαχειρίζονται τη δημόσια εικόνα τους (Neu et al., 1998).

Η Παγκόσμια Πρωτοβουλία Αναφοράς (GRI), με έδρα το Άμστερνταμ, παράγει ένα διεθνώς εφαρμοζόμενο, κοινό πλαίσιο αναφοράς για τους διάφορους οργανισμούς και

τις επιχειρήσεις προκειμένου να συμβάλλει στην υποβολή εκθέσεων, σχετικά με τις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιδόσεις τους. Αυτό το πλαίσιο αναφοράς αντιπροσωπεύει μια κοινή κατανόηση από τους ενδιαφερομένους από ένα ευρύ φάσμα ομάδων ως προς το την εξέταση βασικών ζητημάτων της βιωσιμότητας. Το GRI έχει την άποψη ότι η δημοσιοποίηση των οργανωσιακών αποδόσεων θα βοηθήσει στην καλύτερη διαχείριση των εταιρειών, στην παραγωγή ωφελειών, όπως η αυξημένη αξιοπιστία, η αποτελεσματική χρήση των πόρων, καθώς και στη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ της διοίκησης και των εργαζομένων, ανεξάρτητα από τον τομέα, το μέγεθος ή τη γεωγραφική θέση τους (Lamprinidi & Kubo, 2010).

Σημειώνεται ότι το GRI είναι το πιο ευρέως χρησιμοποιούμενο παγκόσμιο πρότυπο για τους απολογισμούς βιωσιμότητας, σύμφωνα με διάφορους ερευνητές (πχ Skouloudis et al., 2009; Prado-Lorenzo et al., 2009; Levy et al., 2010). Επίσης, ο Manetti (2011) βρήκε ότι το GRI αντιπροσωπεύει την καλύτερη διαθέσιμη επιλογή μέτρησης της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, δεδομένου ότι βασίζεται σε θεμέλια που εξετάζουν παράλληλα οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές διαστάσεις.

Επιπλέον, οι Prado-Lorenzo και συν. (2009) ανέφεραν ότι το GRI παρουσιάζει «εναρμονισμένες, τυποποιημένες, κατανοητές και αντικειμενικές εκθέσεις για όλες τις επιχειρήσεις παγκοσμίως, κάτι το οποίο διευκολυνθεί τη μεταξύ τους σύγκριση.

Τέλος, σύμφωνα με τους Berman και συν. (2003), το GRI έχει, μετά το Πρότυπο ISO 14001, τη δεύτερη μεγαλύτερη επιρροή όσον αφορά την κοινωνική ευθύνη και ως εκ τούτου, το GRI και το ISO 14001 μπορούν να ακολουθήσουν παρόμοια πρότυπα διάχυσης. Δύο είναι οι λόγοι για αυτήν την πιθανή ομοιότητα. Πρώτον, τα δύο πρότυπα ακολουθούν την ίδια προσέγγιση (Reynolds & Yuthas, 2008) και δεύτερον, υπάρχει υψηλή συσχέτιση μεταξύ του ISO 14001 και της εφαρμογής του GRI, καθώς

το πρότυπο ISO 14001 χρησιμοποιείται ως πηγή πληροφοριών στην αναφορά του GRI (Mitchell and Hill, 2009).

Στην παρούσα μελέτη θα εξετάσουμε το περιβαλλοντικό υπόβαθρο εταιρειών που δραστηριοποιούνται στις χώρες Γερμανία, Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία και Ισπανία και πως αυτές διαχειρίζονται τις περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις, χρησιμοποιώντας το πρότυπο GRI. Στη συνέχεια θα εξετάσουμε κατά πόσο το συγκεκριμένο πρότυπο επηρεάζει τις επιδόσεις των εταιρειών των παραπάνω χωρών και σε ποιο βαθμό υφίσταται η συγκεκριμένη επιρροή. Συγκεκριμένα, σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να μελετήσουμε σε ποιο βαθμό οι εταιρείες των παραπάνω χωρών ακολουθούν τις κατευθυντήριες γραμμές της Αναφοράς Βιωσιμότητας GRI.

Από τη σύλληψή του το 1999, η Παγκόσμια Πρωτοβουλία Αναφοράς (GRI), έχει γίνει το κορυφαίο πρότυπο για την υποβολή εκθέσεων εθελοντικής βιωσιμότητας από τις εταιρείες παγκοσμίως. Η ανάγκη για τη δημιουργία του αναδύθηκε μέσα από συζητήσεις σχετικά με την εταιρική κοινωνική ευθύνη, το ρόλο των επιχειρήσεων ως προς το περιβάλλον και την κοινωνία και λόγω της εποχής μετάβασης προς την ανάγκη για αειφόρο ανάπτυξη (Brown et al., 2009).

Σημειώνεται ότι οι δείκτες GRI παρέχουν το πιο ολοκληρωμένο πλαίσιο αναφοράς των αρχών, προτύπων, γνωστοποιήσεων και πρωτοκόλλων αναφοράς ως προς τη βιωσιμότητα, ενώ ακολουθούν κατευθυντήριες γραμμές που καλύπτουν τρεις διαστάσεις: περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική.

Κεφάλαιο δεύτερο

Θεωρητικό υπόβαθρο έρευνας

2.1 Τι είναι το GRI;

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ) αποτελεί μια αμφισβητούμενη αρένα, με τάσεις προς πιο δημοκρατικές και υπόλογες μορφές διακυβέρνησης (Shamir, 2004). ΜΚΟ και επιχειρήσεις σε όλο τον κόσμο αναπτύσσουν τη δική τους γλώσσα και πρακτικές της ΕΚΕ ως στρατηγικά εργαλεία της εταιρικής τους διακυβέρνησης (Levy & Kaplan, 2008).

Οι Prado-Lorenzo και συν. (2009) ανέφεραν ότι οι απολογισμοί βιωσιμότητας (i) αντικατοπτρίζουν το στρατηγικό σχέδιο μιας εταιρείας να επικοινωνήσει με τα ενδιαφερόμενα μέρη της αναφορικά με τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιδόσεις της, (ii) παρέχουν ένα χρήσιμο πλαίσιο από το οποίο αξιολογείται η σταθερότητα της εταιρείας και (iii) αντιπροσωπεύουν μια αξιόπιστη πηγή πληροφοριών και γνώσεων.

Το GRI σχεδιάστηκε ως μια σκόπιμη παρέμβαση των παραπάνω και στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, και αποτελεί την πιο ευρέως δημοφιλή σειρά από εθελοντικές κατευθυντήριες γραμμές για την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας, θέτοντας ως ρητό στόχο να αποσαφηνίσει και να εναρμονίσει την πρακτική της ΕΚΕ, και με αυτόν τον τρόπο να ενδυναμώσει τους διάφορες παράγοντες προς αυτήν την κατεύθυνση (Roca & Searcy, 2012; Moneva et al., 2006).

Το GRI είναι μια ανεξάρτητη μη κυβερνητική οργάνωση (ΜΚΟ) που ιδρύθηκε το 2002 και έχει την έδρα της στο Άμστερνταμ. Βέβαια, σήμερα το GRI έχει τοπικά γραφεία και σε άλλες χώρες, τα οποία βρίσκονται στην Αυστραλία, τη Βραζιλία, την Κίνα, την Ινδία και τις ΗΠΑ, και αποτελείται από ένα παγκόσμιο δίκτυο 30.000

ανθρώπων. Η κύρια δραστηριότητα του GRI είναι η ανάπτυξη και η προώθηση ενός συνεκτικού πλαισίου μη οικονομικών αναφορών (αναφορών αειφορίας). Για το σκοπό αυτό, η GRI ενημερώνει τακτικά τις Οδηγίες Απολογισμών Αειφορίας με πολύπλοκες διαδικασίες πολλών συντελεστών, που περιλαμβάνουν τη συμμετοχή των επιχειρήσεων, της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, των εργαζομένων, εταιρειών συμβούλων, ακαδημαϊκών και εκπροσώπων κυβερνητικών και διακυβερνητικών οργανισμών (Brown et al., 2009; Dingwerth & Eichinger, 2010).

Το προηγούμενο πλαίσιο αναφοράς του GRI ονομάζεται G3 το λεγόμενο "τρίτης γενιάς" των κατευθυντήριων γραμμών (Reporting guidelines¹) της βιωσιμότητας αναφοράς του GRI και ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2006. Το G3 αποτελείται από την υποβολή εκθέσεων, αρχών και δεικτών απόδοσης. Οι αρχές αναφέρουν το περιεχόμενο και την ποιότητα και παρέχουν καθοδήγηση σχετικά με το πώς να καθοριστούν τα όρια της έκθεσης. Οι δείκτες επιδόσεων καθορίζουν ποιες πτυχές της δραστηριότητας των επιχειρήσεων θα αναφερθούν και ποιες επιπτώσεις του οργανισμού πρέπει να καλυφθούν (Garefalakis et al 2011).

Οι δείκτες συμπεριλαμβάνουν διαφορετικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων, των επιπτώσεων σε εργασιακές πρακτικές και τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και το ευρύτερο ζήτημα της ευθύνης του προϊόντος. Παραδείγματα αυτών είναι ο οικονομικός δείκτης EK 4 "Significant

¹ Οι κατευθυντήριες γραμμές αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο του του GRI. Θέτουν την ποιότητα και το περιεχόμενο των αρχών, καθώς και των διαχειριστικών και των δεικτών απόδοσης. Οι αρχές καθορισμού του περιεχομένου περιλαμβάνουν την σημαντικότητα, την ένταξη των ενδιαφερομένων μερών, τα πλαίσια της αειφορίας και της πληρότητας. Οι δείκτες, οι οποίοι είναι περίπου 130, καλύπτουν διάφορες θεματικές κατηγορίες, συμπεριλαμβανομένων των οργανωτικών, διαχειριστικών, οικονομικών, περιβαλλοντικών, κοινωνικών ζητημάτων και ζητημάτων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, την κοινωνία, και θέματα ευθύνης για τα προϊόντα (Global Reporting Initiative, 2006).

Financial assistance received from government", ο περιβαλλοντικός δείκτης EN15 «Number of IUCN Red List species and national conservation list species with habitats in areas affected by operations, by level of extinction risk" και ο δείκτης των εργασιακών σχέσεων LA14 "Ratio of basic salary of men to women by employee category» (Global Reporting Initiative, 2006).

Σημειώνεται ότι οι αρχές υποβολής εκθέσεων και οι δείκτες απόδοσης συμπληρώνονται από τα πρωτόκολλα (Indicator protocols²) που προσδιορίζουν τον τρόπο που πρέπει να υπολογίζονται και να παρουσιάζονται τα στοιχεία σχετικά με συγκεκριμένους δείκτες, καθώς και με ποιο τρόπο συμπληρώνονται τα συμπληρώματα πεδία-τομείς (Sector supplements³) που προσδιορίζουν τις ανάγκες για ένα ευρύ φάσμα επιχειρηματικών τομέων, συμπεριλαμβανομένης της αυτοκινητοβιομηχανίας, του τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και τα αεροδρόμια. Βασικό στοιχείο των κατευθυντήριων γραμμών G3 είναι ότι παρέχουν μια καθολική καθοδήγηση για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις επιδόσεις της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων και ισχύουν τόσο για τις μικρές επιχειρήσεις, όσο και για μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις, οργανισμούς του δημόσιου τομέα, μη κυβερνητικούς οργανισμούς, αλλά και άλλα είδη οργανισμών σε τον κόσμο, όπως αυτά περιγράφηκαν παραπάνω. Με άλλα λόγια αποτελούν έναν άμεσο τρόπο, προκειμένου οι κατευθυντήριες γραμμές να επιτρέπουν μια κοινή ευρέως εφαρμόσιμη μέθοδο (Dingwerth & Eichinger, 2010).

² Τα πρωτόκολλα παρέχουν ορισμούς, τεχνικές και μεθοδολογικές κατευθυντήριες γραμμές για καθεμία από τις επιδόσεις των δεικτών των κατευθυντήριων γραμμών (Global Reporting Initiative, 2006)

³ Τα συμπληρώματα παρέχουν επιπλέον καθοδήγηση και δείκτες για ειδικά θέματα του εκάστοτε τομέα (Global Reporting Initiative, 2006).

Σήμερα, ισχύουν οι κατευθυντήριες γραμμές της τέταρτης γενιάς των απολογισμών βιωσιμότητας, οι οποίες είναι πιο προσιτές σε σχέση με τις προηγούμενες εκδόσεις κατευθυντήριων γραμμών και συνεχίζουν να έχουν καθολική εφαρμογή σε όλες τις επιχειρήσεις ανεξαρτήτου μεγέθους και πεδίου δραστηριότητας. Η νέα γενιά κατευθυντήριων γραμμών GRI-G4 εστιάζει στην ανάλυση των σημαντικών θεμάτων (materiality) που αφορούν κάθε οργανισμό και δίνει ιδιαίτερη προσοχή σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης, διαχείρισης της εφοδιαστικής αλυσίδας, εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, περιστατικών διαφθοράς και επιχειρησιακής ηθικής και ακεραιότητας (Garefalakis et al.2009).

Παρόλη την επιτυχία που σημειώνεται στον τομέα υποβολής εκθέσεων αειφορίας, σημαντικές ανησυχίες έχουν εγερθεί λόγω αυτής, σχετικά με τους περιορισμούς και τις πιθανές αρνητικές συνέπειες που μπορεί να επακολουθήσουν. Ορισμένοι αναλυτές υποστηρίζουν ότι η εισαγωγή των πλαισίων αναφοράς της αειφορίας και της βιωσιμότητας, όπως είναι το πλαίσιο του GRI, πέρα του ότι συμβάλλει στη διεύρυνση της διαφάνειας των επιχειρήσεων, και επιπλέον, αυξάνει τη λογοδοσία των επιχειρήσεων σε κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα, δημιουργεί μια ουσιώδη σύγκρουση μεταξύ της χρηματοοικονομικής πορείας των επιχειρήσεων και άλλων γραμμών, επακόλουθων αυτής, κάτι το οποίο σημαίνει ότι για το άμεσο μέλλον τουλάχιστον, η οικονομική θέση και πρόοδος των επιχειρήσεων πάντα θα κερδίζει εις βάρος της περιβαλλοντικής θέσης (Gray & Milne, 2002).

Παρόμοια είναι και τα επιχειρήματα των Moneva και συν. (2006), οι οποίοι ισχυρίζονται ότι η προσέγγιση του GRI για την υποβολή εκθέσεων σχετικών με την αειφορία έχουν σημαντικά προβλήματα που ενδεχομένως τελικά λειτουργούν ως καμουφλάζ για τη μη πραγματική βιωσιμότητα των οργανισμών.

2.2 Ιστορική αναδρομή & Εξέλιξη του μοντέλου

Η αρχική ιδέα του GRI προέκυψε από τη σύγκλιση ιδεών καταναλωτών, επενδυτών και μετόχων ακτιβιστών στις ΗΠΑ περίπου τη δεκαετία του 1970, ενώ έκτοτε αρκετές εξελίξεις στον τομέα του περιβάλλοντος και της αειφορίας (κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990), συμπεριλαμβανομένης της αυξανόμενης ανάδειξης των εννοιών της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, της πολιτικής ρύθμισης και της ιδιωτικής διακυβέρνησης οδήγησαν στην εξέλιξη του (Brown et al., 2009).

Ο κύριος λόγος για την έναρξη του έργου του GRI ήταν ότι δεν υπήρχε καμία κατευθυντήρια γραμμή για το τι είναι εθελοντική ΕΚΕ και τι θα πρέπει να περιέχει. Λόγω αυτού δεν υπήρχε δυνατότητα να συγκριθούν οι εκθέσεις από τις διάφορες εταιρείες (Hedberg & Malmborg, 2003).

Στην Εικόνα 1 συνοψίζονται τα σημαντικότερα γεγονότα της εξέλιξης του GRI από το 1997 και έπειτα. Το σχέδιο του 1997 ανέφερε τα εξής (Ceres, 1997):

«Το όραμα του GRI είναι η βελτίωση της εταιρικής υπευθυνότητας, διασφαλίζοντας ότι όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, οι κοινότητες, οι οικολόγοι, οι εργαζόμενοι, οι θρησκευτικές ομάδες, οι μέτοχοι, οι διαχειριστές επενδύσεων, θα έχουν πρόσβαση σε τυποποιημένες, συγκρίσιμες, και συνεπείς περιβαλλοντικές πληροφορίες μοιάζει με την υποβολή εκθέσεων, παρόμοιων των οικονομικών. Μόνο με αυτόν τον τρόπο θα μπορέσουμε να (1) χρησιμοποιούμε τις κεφαλαιαγορές για την προώθηση και την εξασφάλιση βιώσιμων επιχειρηματικών πρακτικών, (2) επιτύχουμε την τήρηση των προτύπων στις εταιρείες και (3) επιτύχουμε την ενδυνάμωση των ΜΚΟ σε όλο τον κόσμο με τις πληροφορίες που χρειάζονται για να καταστήσουν τις εταιρείες υπόλογες».

Στο όραμα αυτό, η διαδικασία της δημιουργίας και της εξέλιξης κοινών κατευθυντήριων γραμμών θα κινητοποιούσε ένα ευρύ φάσμα φορέων και θα

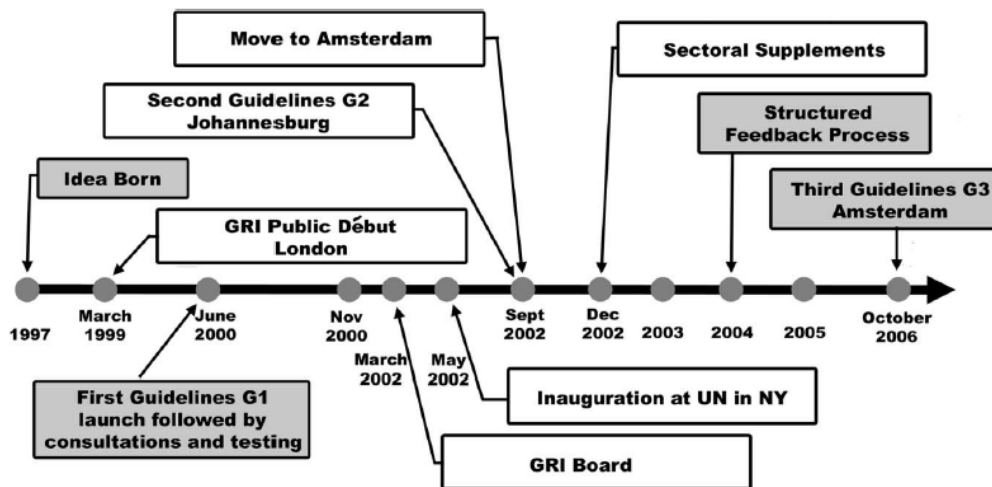
θεσμοθετούσε ένα διάλογο μεταξύ τους, δημιουργώντας νέα πρότυπα και πρακτικές, ενώ ταυτόχρονα θα διευκόλυνε την ανάδυση νέων αντιλήψεων των εταιρειών περί συλλογικής ευθύνης (Levy et al., 2010).

Η διαδικασία ξεκίνησε με αρκετά έγγραφα από πέντε διαφορετικές ομάδες εργασίας της διευθύνουσας επιτροπής του GRI. Μια από τις αρχικές υποθέσεις ήταν ότι οι πληροφορίες που χρησιμεύουν ως μέσο της ιδιωτικής ρύθμισης με την κινητοποίηση τους θα γινόταν αποδέκτες της ώστε να δημοσιεύονται ορισμένες επιδόσεις και να παρέχουν ένα δίαυλο επικοινωνίας για τη διαφάνεια και τη λογοδοσία των επιχειρήσεων. Πιο συγκεκριμένα, οι τυποποιημένες πληροφορίες θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη συγκριτική αξιολόγηση, κατάταξη, και διατομεακές ή διαχρονικές συγκρίσεις μεταξύ των εταιρειών, επιτρέποντας για παράδειγμα σε ακτιβιστές και ΜΚΟ την επιβράβευση των πρακτικών που θεωρούνταν κοινωνικά υπεύθυνες και την άσκηση πιέσεων στις «φτωχές» επιδόσεις (Fiorino, 2006).

Η προσέγγιση αυτή ήταν συνεπής με το αυξανόμενο ενδιαφέρον που υπήρχε στα τέλη της δεκαετίας του 1990 μεταξύ ακαδημαϊκών, φορέων χάραξης πολιτικής και των περιβαλλοντικών οργανώσεων σε ιδιωτική, εθελοντική, και προσανατολισμένη βάση για μια ενιαία δέσμευση μεταξύ των κυβερνήσεων, της κοινωνίας των πολιτών και των επιχειρήσεων (Cashore et al., 2004).

Έτσι, το 1998, το Πρόγραμμα για το Περιβάλλον των Ηνωμένων Εθνών (UNEP) εντάχθηκε επίσημα στο GRI, στοιχείο το οποίο ενίσχυσε τη νομιμότητα του και την πρόσβασή σε προγράμματα χρηματοδότησης.

Εικόνα 1: Το χρονολόγιο της εξέλιξης του GRI

Πηγή: Brown et al. (2009) The rise of the Global Reporting Initiative: a case of institutional entrepreneurship. *Environmental Politics*. 18(2), page: 184

Το πρώτο σχέδιο των Κατευθυντήριων Οδηγιών του GRI (Σχέδιο - Οδηγίες Απολογισμού Αειφορίας) παρουσιάστηκε σε διεθνές συμπόσιο στο Imperial College του Λονδίνου το Μάρτιο του 1999. Στις αρχές του 2000 ιδρύθηκε μια προσωρινή γραμματεία υπεύθυνη για τη διαχείριση των διαφόρων εργασιών του GRI. Η πρώτη επίσημη έκδοση των κατευθυντήριων οδηγιών του GRI κυκλοφόρησε τον Ιούνιο του 2000, και άμεσα ξεκίνησαν οι εργασίες για την επόμενη έκδοση με τη συμμετοχή, μεταξύ άλλων, 31 μεγάλων επιχειρήσεων. Στην έκδοση αυτή οι κατευθυντήριες γραμμές συνιστούσαν ότι τα ακόλουθα μέρη θα έπρεπε να συμπεριλαμβάνονται στην εκάστοτε έκθεση (GRI, 2000):

- 1) Δήλωση του Διευθύνοντος Συμβούλου της εταιρείας, όπου θα περιελάμβανε τα κυριότερα σημεία της έκθεσης
- 2) Το προφίλ του οργανισμού της έκθεσης, συμπεριλαμβανομένης μιας επισκόπησης των βασικών χαρακτηριστικών του

- 3) Περίληψη και τους βασικούς δείκτες της έκθεσης GRI
- 4) Το όραμα και στρατηγική της επιχείρησης, ενσωματώνοντας στο όραμα τις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιδόσεις της εταιρείας
- 5) Πολιτικές της επιχείρησης και συστήματα οργάνωσης και διαχείρισης αυτής, συμπεριλαμβανομένης μιας επισκόπησης της δομής της εταιρικής διακυβέρνησης του οργανισμού και των συστημάτων διαχείρισης που είναι σε θέση να υλοποιήσουν το όραμα
- 6) Απόδοση της επιχείρησης με μια έκθεση που καλύπτει τις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιδόσεις της εταιρείας.

Το δεύτερο Διεθνές Συμπόσιο GRI, το οποίο διεξήχθη τον Νοέμβριο του 2000 στην Ουάσιγκτον είχε μεγάλη επιτυχία και προσέλκυσε συλλόγους εργαζομένων, διεθνείς ΜΚΟ, και επενδυτές, καθώς επίσης και νέες γεωγραφικές περιοχές, όπως Αφρική, Ασία, Νότια και Κεντρική Αμερική (Brown et al., 2009).

Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 2000, το GRI έγινε ευρέως γνωστό ως το καλύτερα ανεπτυγμένο διεθνές πλαίσιο για την υποβολή εκθέσεων αειφορίας. Εκτός από την αναφερθείσα συνεργασία με τα Ηνωμένα Έθνη, μια έρευνα από 107 πολυεθνικές εταιρείες το 2002 έδειξε ότι το GRI κατείχε τη δεύτερη θέση μετά το καθιερωμένο πρότυπο ISO 14001 και είχε μεγαλύτερη επιρροή στις πρακτικές αναφορικά με την κοινωνική ευθύνη (Berman et al., 2003).

Τον Ιανουάριο του 2002 έγιναν οι απαραίτητες συστάσεις για την αναθεωρημένη έκδοση των δεικτών του GRI. Στη συζήτηση που προηγήθηκε μελετήθηκαν διάφορα θέματα ως προς τις κατευθυντήριες γραμμές, τη διαδικασία αναθεώρησης, π.χ. αλλάζοντας τη σειρά και το περιεχόμενο στους κύριους τίτλους των κατευθυντήριων γραμμών. Άλλα θέματα που συζητήθηκαν αφορούσαν τους βασικούς δείκτες και το

αν θα πρέπει να υπάρχει ένας οδηγός για το πώς να χρησιμοποιούνται οι κατευθυντήριες γραμμές που περιλαμβάνονται. Η επίσημη αναθεωρημένη έκδοση του GRI κυκλοφόρησε τον Σεπτέμβριο του 2002 και ήταν πιο εκτεταμένη από ότι η προηγούμενη. Η νέα έκδοση περιέχει ένα ανεπτυγμένο κεφάλαιο σχετικά με το περιεχόμενο της έκθεσης. Αυτό το κεφάλαιο περιγράφει τους δείκτες για τις επιδόσεις TBL. Επίσης, τα συνιστώμενα μέρη μιας έκθεσης GRI τροποποιήθηκαν ελαφρώς. Επιπλέον, συζητήθηκε εκτενώς η σύνδεση μεταξύ απολογισμών βιωσιμότητας και των χρηματοοικονομικών αναφορών, ενώ επίσης αναλύθηκε το ζήτημα της αξιοπιστίας που το GRI ενθαρρύνει στο διάλογο με τα ενδιαφερόμενα μέρη (Hedberg & Malmborg, 2003).

Μέχρι το 2006, το GRI είχε κάνει μια σημαντική προσπάθεια για να συμμετέχουν σε αυτό μικρές και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις (MME), που αποτελούσαν τη συντριπτική πλειοψηφία του συνόλου των επιχειρήσεων σε όλο τον κόσμο. Μέσω της συνεργασίας με το Ινστιτούτο Παγκόσμιων Πόρων (World Resources Institute), το GRI είναι έκανε ένα σημαντικό άνοιγμα προς τις MME της Βραζιλίας, της Κίνας, της Ινδίας, της Ινδονησίας και του Μεξικού. Το GRI την ίδια περίοδο, επίσης είχε αναπτύξει συνεργασίες με αρκετές επιχειρήσεις της Ευρώπης (Levy et al., 2010).

Ιδιαίτερα γρήγορα έγινε κατανοητό ότι, προκειμένου να αναπτύξει μια επιτυχή πορεία, το GRI απαιτούνταν να εξασφαλίσει τη συνεργασία όχι μόνο των εταιρειών που θα δημοσίευαν εκθέσεις, αλλά και των σχετικών οργανώσεων, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων των εργαζομένων, των ΜΚΟ, των συμβούλων επιχειρήσεων, των ελεγκτών και των οικονομικών αναλυτών. Ένας βασικός λόγος για την δυσκολία αρχικής υιοθέτησης του ήταν η μη κατανόηση και η απροθυμία στις ενέργειες ΕΚΕ από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (Vogel, 2005), καθώς η συμμετοχή στην ανάπτυξη του GRI ήταν μια διαδικασία όπου επέφερε

σημαντική επιβάρυνση πόρων ειδικότερα στις μικρότερες επιχειρήσεις και ΜΚΟ (Levy et al., 2010).

Παρόλα αυτά όμως, η ετήσια συνάντηση του GRI το 2008 στο Άμστερνταμ ήταν μια εντυπωσιακή επίδειξη της επιτυχίας. Συμμετείχαν περισσότεροι από χίλιοι εκπρόσωποι παγκόσμιων επιχειρήσεων, επενδυτές κεφαλαίου, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, διαφόρων ειδών επαγγελματίες, γνωστό πολιτικοί, Διευθύνοντες Σύμβουλοι εταιρειών και μέλη υψηλού επιπέδου πολυμερών ιδρυμάτων (Lecy et al., 2010). Η επιτυχία του GRI θα μπορούσε να αποδοθεί στην επιτυχία των ιδρυτών του στο να το ενσωματώσουν ως αναπόσπαστο στοιχείο της εταιρικής διακυβέρνησης των επιχειρήσεων (Brown et al., 2009).

Γενικότερα, σημειώνεται ότι η περίπτωση του GRI απεικονίζει την πολυδιάστατη δομή των τομέων και τις σύνθετες στρατηγικές των επιχειρήσεων, οι οποίες πρέπει να ακολουθηθούν, προκειμένου να κατασκευάσει μια ενιαία δομή και ένα συνεκτικό πλαίσιο. Πολλά μέτρα εισήχθησαν, προκειμένου το GRI να γνωρίσει την επιτυχία στη δρομολόγηση του ως ενιαία πρωτοβουλία και να επιτύχει ένα τόσο υψηλό βαθμό αποδοχής σε ένα ευρύ φάσμα παραγόντων με υψηλό ποσοστό απήχησης μεταξύ των μεγάλων εταιρειών σε πολλές χώρες. Η επιτυχία του GRI αποτελεί ένα παράδειγμα στρατηγικής εξουσίας. Οι ιδρυτές του προήλθαν από μικρές οργανώσεις που στερούνταν σημαντικών πόρων, οι οποίες, παρά το γεγονός του μικρού μεγέθους τους, ήταν σε θέση να διαδώσουν νέες πρακτικές ακόμα και σε μεγάλες πολυεθνικές και να κερδίσουν την αναγνώριση και την υποστήριξη από τα διάφορα κράτη και τους διεθνείς οργανισμούς. Το GRI ως οργάνωση πέτυχε τη δημιουργία ενός δικτύου συμμάχων, προωθώντας ένα ενιαίο επιχειρηματικό μοντέλο που θα προσέφερε πόρους και ανταμοιβές στους συμμετέχοντες του δικτύου με επίκεντρο τις αξιώσεις «win-win» καταστάσεων σε ζητήματα ΕΚΕ (Levy et al., 2010).

2.3 Αρχές του GRI

Οι αρχές του GRI είναι έντεκα και αποτελούν ένα συμβόλαιο μεταξύ του GRI και των εταιρειών που χρησιμοποιούν τον GRI. Ο λόγος ύπαρξής τους είναι να εξασφαλίσουν και τα δύο συμβαλλόμενα μέρη ότι μοιράζονται ένα κοινό ενδιαφέρον για τις εκθέσεις που υποβάλλονται σύμφωνα με τον GRI. Τέσσερις από τις βασικότερες αρχές του GRI είναι η συνάφεια, η επικαιρότητα, η ουδετερότητα και η συγκρισιμότητα των παρεχόμενων πληροφοριών (Levy et al., 2010).

Σύμφωνα με τις αρχές του GRI, οι χρήστες του μπορούν να διασφαλίσουν ότι οι εκθέσεις αρχικά παρουσιάζουν ένα ισορροπημένο και λογικό απολογισμό της οικονομικής, περιβαλλοντολογικής και κοινωνικής επίδοσης τους, καθώς και την συνακόλουθη συμβολή του οργανισμού στη αειφόρο ανάπτυξη διαχρονικά. Τα παραπάνω επιτρέπουν τη διαχρονική σύγκριση διαχρονικά, καθώς και τις διατομεακές – διεπιχειρησιακές συγκρίσεις, ενώ επιπλέον επιτρέπουν τη διαρροή αξιόπιστων στοιχείων προς όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς και οργανισμούς.

Για να βεβαιωθεί ότι οι κατευθυντήριες γραμμές του GRI εξυπηρετούν το σκοπό του, υπάρχει ένα συμβούλιο, το οποίο αξιολογεί συνεχώς τι είναι αυτό που πρέπει να περιέχεται στις εκθέσεις. Οι ενδιαφερόμενοι ενθαρρύνονται να αναπτύσσουν τις υφιστάμενες κατευθυντήριες γραμμές και τις οδηγίες του GRI και οι εταιρείες ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν τις κατευθυντήριες αυτές γραμμές στην επικοινωνία με τα ενδιαφερόμενα μέρη τους (Hedberg & Malmberg, 2003).

Στον πίνακα που παρατίθεται παρουσιάζονται οι αρχές του GRI ως προς τη διάδοση της πληροφορίας και ως προς την ποιότητα αυτής.

Πίνακας 1: Αρχές του GRI

Η αρχή	Ορισμός	Εξήγηση
Ουσιαστικότητα/Σημαντικότητα	Χρηματοοικονομικοί παράγοντες, κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις στους ενδιαφερόμενους.	Οι σχετικές πτυχές και οι αντίστοιχοι δείκτες είναι εκείνοι που θεωρούνται σημαντικοί, αντανακλώντας τις κοινωνικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές επιπτώσεις της λειτουργίας της επιχείρησης ή την επιρροή τους στα ενδιαφερόμενα μέρη λόγους, αξίζουν να συμπεριληφθούν στην έκθεση
Συμμετοχή ενδιαφερόμενων μερών	Η επιχείρηση που δίνει τις πληροφορίες πρέπει να προσδιορίζει ποια είναι τα ενδιαφερόμενα μέρη της και να περιγράφει	Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να περιλαμβάνουν άτομα ή οντότητες που έχουν οικονομική σχέση με την οργάνωση (εργαζόμενοι, μέτοχοι,

	στην έκθεση πώς ανταποκρίνεται στις εύλογες προσδοκίες τους και τα συμφέροντα τους.	προμηθευτές) καθώς και παράγοντες εκτός του οργανισμού (η τοπική κοινότητα)
Πλαίσια αειφορίας	Η επιχείρηση θα πρέπει να υποβάλει την απόδοσή της μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της αειφορίας.	Αυτό περιλαμβάνει την ανάλυση της απόδοσης της επιχείρησης στο πλαίσιο των ορίων και των απαιτήσεων που επιβάλλονται για περιβαλλοντικούς ή κοινωνικούς πόρους κατά τομέα, σε τοπικό, περιφερειακό ή παγκόσμιο επίπεδο.

<p>Πληρότητα</p>	<p>Η κάλυψη των δεικτών και υλικών πτυχών στην έκθεση πρέπει είναι λεπτομερής και να αντικατοπτρίζουν τις κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις της επιχείρησης, επιτρέποντας στα ενδιαφερόμενα μέρη να αξιολογήσουν τις επιδόσεις της επιχείρησης κατά την περίοδο που καλύπτει η έκθεση.</p>	<p>Η έννοια της πληρότητας αφορά κυρίως το πεδίο εφαρμογής και το βαθμό κάλυψης της χρονικής περιόδου που καλύπτει. Η πληρότητα μπορεί επίσης να αναφέρεται στη συλλογή πληροφοριών σχετικά με το αν η αναφορά είναι λογική και κατάλληλη, αναφορικά με τις πτυχές σχετίζονται με την ακρίβεια των πληροφοριών.</p>
<p>Ισορροπία</p>	<p>Η ισορροπία αναφέρεται στις επιρροές τόσο θετικές όσο και αρνητικές στην ανάπτυξη της επιχείρησης για</p>	<p>Η αρχή αυτή επιδιώκει να δημιουργήσει μια αμερόληπτη άποψη για την ανάπτυξη της επιχείρησης, αποφεύγοντας την επιλεκτική αναφορά πληροφοριών</p>

	<p>να σχηματισθεί μια εύλογη κρίση από τη γενικότερη ανάπτυξη του οργανισμού.</p>	<p>η οποία θα μπορούσε να επηρεάσει εσφαλμένα μια απόφαση από έναν αναγνώστη της έκθεσης.</p>
<p>Συγκρισιμότητα</p>	<p>Οι πληροφορίες που δίνονται θα πρέπει να έχουν υποβληθεί κατά τέτοιο τρόπο που να επιτρέπουν στα ενδιαφερόμενα μέρη να αναλύσουν τις αλλαγές που έγιναν από την επιχείρηση στην πάροδο του χρόνου και να συγκρίνουν τις</p>	<p>Οι συγκρίσεις είναι ουσιαστικής σημασίας για την αξιολόγηση της ανάπτυξης της επιχείρησης . Ένα ενδιαφερόμενο μέρος, χρησιμοποιώντας μια έκθεση θα πρέπει να είναι σε θέση να συγκρίνει τις πληροφορίες σχετικά με την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική ανάπτυξη της επιχείρησης με την προηγούμενη ανάπτυξη της και με εκείνη άλλων οργανισμών. Η αρχή αυτή επιδιώκει να διατηρήσει τη συνοχή στην</p>

	<p>πληροφορίες μεταξύ των οργανώσεων</p>	<p>μέθοδο που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των δεδομένων, κατά την προετοιμασία της έκθεσης και κατά την προετοιμασία των πληροφοριών που συμβάλλουν στις συγκρίσεις εντός της επιχείρησης (διαχρονικά) και μεταξύ των επιχειρήσεων.</p>
<p>Ακρίβεια</p>	<p>Οι πληροφορίες στην έκθεση πρέπει να είναι ακριβείς και λεπτομερείς για να επιτρέπεται στα ενδιαφερόμενα μέρη η ορθή αξιολόγηση της ανάπτυξης της επιχείρησης</p>	<p>Οι απαντήσεις σε σχέση με τους οικονομικούς, περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς δείκτες πρέπει να κυμαίνονται από ποιοτικά σε μετρήσιμα δεδομένα. Για παράδειγμα, η ακρίβεια των ποιοτικών πληροφοριών προσδιορίζεται από τη σαφήνεια, τη λεπτομέρεια, την πληρότητα και την ισορροπία σε μια απάντηση. Η ακρίβεια</p>

		<p>των ποσοτικών πληροφοριών</p> <p>εξαρτάται από τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για την</p> <p>ανάκτηση, την κατάρτιση και</p> <p>την ανάλυση τους</p>
<p>Τακτική επανάληψη</p>	<p>Οι πληροφορίες πρέπει να</p> <p>παρουσιάζονται στην ώρα τους μετά</p> <p>από μια χρήση με τέτοιο τρόπο που</p> <p>το κάθε ενδιαφερόμενο μέρος να</p> <p>μπορεί να λαμβάνει αποφάσεις με τη</p> <p>χρήση</p> <p>ενημερωμένων πληροφοριών.</p>	<p>Η χρησιμότητα των πληροφοριών εξαρτάται από την</p> <p>επικαιρότητα με την οποία παρέχονται,</p> <p>επιτρέποντας τον ενδιαφερόμενο να ενσωματώσει</p> <p>αποτελεσματικά τις πληροφορίες όταν λαμβάνει μια</p> <p>απόφαση. Αυτό προϋποθέτει ότι οι τακτικές ενημερώσεις των</p> <p>πληροφοριών πρέπει να παρέχονται στους ενδιαφερόμενους</p> <p>κατά τη διάρκεια των περιόδων αναφοράς που σχετίζονται με</p>

		διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη.
Σαφήνεια	Οι πληροφορίες πρέπει να παρουσιάζονται με τρόπο που να είναι κατανοητές και προσιτές σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη τα οποία μπορούν να έχουν πρόσβαση και να χρησιμοποιούν την	Η έκθεση πρέπει να παρουσιάζει τις πληροφορίες (σε γραπτή μορφή ή με κάποιο άλλο μέσο) με έναν τρόπο που να είναι κατανοητός, προσιτός και να μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τα μέρη που ενδιαφέρονται για την επιχείρηση. Τα γραφήματα και τα διαγράμματα που

	έκθεση	αντιπροσωπεύουν τα δεδομένα θα πρέπει να ενοποιούνται και να συμπληρώνουν τις πληροφορίες στην έκθεση ώστε να είναι προσβάσιμες και κατανοητές.
Αξιοπιστία	Οι πληροφορίες και οι διαδικασίες που περιγράφονται στην προετοιμασία της έκθεσης θα πρέπει να καταρτίζονται,	Η εμπιστοσύνη των ενδιαφερόμενων μερών σχετικά με μια έκθεση μπορεί να ενισχυθεί με παροχή αποδεικτικών στοιχείων για την ακρίβεια του περιεχομένου της και την φροντίδα και επιμέλεια με την οποία συντάχθηκε. Οι πληροφορίες και τα στοιχεία που

	<p>καταχωρούνται, αναλύονται και παρουσιάζονται κατά τρόπο τέτοιο, έτσι ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε αξιολογήσεις και να προσφέρουν βοήθεια για τον καθορισμό της ποιότητας και της ακρίβειας τους</p>	<p>περιλαμβάνονται στην έκθεση θα πρέπει να υποστηρίζονται από τα έγγραφα και εσωτερικούς ελέγχους που μπορεί να επαληθευτούν από τρίτους.</p>
--	---	--

2.4 Σκοπός και προϋποθέσεις του GRI

Το GRI, όπως και άλλα διαχειριστικά πρότυπα, δίνει έμφαση στην ποιότητα ή την περιβαλλοντική διαχείριση, παραμένει σε διαχειριστικό επίπεδο διαδικασίας και δεν επιχειρεί να ορίσει την κοινωνική απόδοση (Levy et al., 2010). Ο σκοπός του GRI είναι η προώθηση τυποποιημένων πλαισίων της *«Οργανωτικής απόδοσης με το στόχο της βιώσιμη ανάπτυξη μεταξύ των οργανώσεων οποιουδήποτε μεγέθους, τομέα, ή τοποθεσίας-έδρας, συμπεριλαμβανομένων των μικρών επιχειρήσεων, των πολυεθνικών επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων οποιασδήποτε γεωγραφικής δραστηριότητας»* (Global Reporting Initiative, 2006). Με άλλα λόγια, σκοπός του GRI είναι η επιτυχημένη εναρμόνιση των προτύπων αναφοράς για όλους τους οργανισμούς, ανεξάρτητα του τομέα δραστηριοποίησης τους και ανεξάρτητα από το μέγεθος τους σε παγκόσμιο επίπεδο.

Παράλληλα, η βελτίωση της κατάστασης του περιβάλλοντος με βασική αναφορά στο λογιστικό έλεγχο είναι ένας από τους βασικότερους στόχους του. Για να ενεργοποιήσει αυτούς τους φιλόδοξους στόχους, το GRI καθοδηγεί τις οργανώσεις για τον εντοπισμό και την υποβολή εκθέσεων για τις επιδόσεις τους στα σημαντικότερα θέματα της βιωσιμότητας τους, χρησιμοποιώντας τα συγκεκριμένα κριτήρια βάση τυποποιημένων κατευθυντήριων γραμμών σχετικών με το περιβάλλον (IISD, 2012).

Προκειμένου να επιτύχει τους σκοπούς του, το GRI παρέχει εργαλεία για τη διαχείριση, την αύξηση της συγκρισιμότητας των πληροφοριών, τη μείωση του κόστους της βιωσιμότητας, τη βελτίωση της εκάστοτε μάρκας και την ενίσχυση της φήμης των εταιρειών. Επιπλέον, παρέχει τα κατάλληλα εργαλεία για τη διαφοροποίηση των προϊόντων στην αγορά, την προστασία από τη διάβρωση της , λόγω ενεργειών των προμηθευτών ή των ανταγωνιστών, την καλύτερη δικτύωση των

επιχειρήσεων και τη βελτίωση της επικοινωνίας στον ιδιωτικό τομέα με την καλύτερη ενημέρωση της κεφαλαιαγοράς (ιθυνόντων και αναλυτών) και τη διασφάλιση της αξίας των ενδιαφερόμενων φορέων (GRI, 2007).

Ένας από τους βασικότερους λόγους που χρησιμοποιούνται οι κατευθυντήριες γραμμές του GRI είναι ότι οι εταιρείες θεωρούν ότι αυτές αποτελούν ένα ένα γενικά αποδεκτό πρότυπο ή πλαίσιο το οποίο μπορεί να προσδώσει την απαραίτητη αξιοπιστία στις εκθέσεις τους, παράλληλα με τη σοβαρότητα της εθελοντικής τους έκθεσης. Άλλες εταιρείες ψάχνουν μέσα από την εφαρμογή των προτύπων αυτών έναν τρόπο για να ενσωματώσουν τις διάφορες περιοχές της λογιστικής στην υποβολή των εκθέσεων. Άλλος ένας σημαντικός λόγος για τη χρήση του GRI, που αναφέρεται από διάφορες εταιρείες είναι το γεγονός ότι οι κατευθυντήριες γραμμές παρέχουν στις εταιρείες μια καλή και συγκροτημένη δομή για τις εκθέσεις τους, καθώς και έναν αξιόπιστο τρόπο παροχής εκ μέρους τους διάφανων πληροφοριών (Hedberg & Malmborg, 2003).

Βασικός πυρήνας της εφαρμογής του GRI είναι ότι οι τυποποιημένες πληροφορίες θα μπορούν να χρησιμοποιούνται για τη συγκριτική αξιολόγηση και κατάταξη της εταιρείας, προσφέροντας ένα πολύτιμο συμπλήρωμα στη χρηματοοικονομική αναφορά της για τους επενδυτές και στην ενίσχυση των οργανώσεων ως προς την επίδειξη μεγαλύτερης εταιρικής υπευθυνότητας (Fiorino, 2006).

Ένας από τους βασικότερους λόγους επίσης της χρήσης του GRI είναι ότι οι επιχειρήσεις κατανοούν σταδιακά, όλο και περισσότερο, ότι οι κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιδόσεις μπορούν να ενισχύσουν τις οικονομικές επιδόσεις, με αποτέλεσμα τα διαφορετικά συμφέροντα των ενδιαφερόμενων μερών να είναι

σύμφωνα και όχι αλληλοσυγκρουόμενα, ενώ το GRI γίνεται το όχημα για τις καλύτερες εταιρικές σχέσεις και τη διεύρυνση της συνεργασίας (Levy et al., 2010).

2.5 GRI – Επιλεγμένες μελέτες ανά κλάδο δραστηριοποίησης

Το GRI διασφαλίζει τη σημασία και την αξιοπιστία του στους διάφορους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας μέσω μιας σειράς από συμπληρώματα τομέα, καθώς και συμπλήρωμα για τις δημόσιες υπηρεσίες, τα οποία κυκλοφόρησαν το 2005 (Lamprinidi & Kubo, 2010).

Δεν είναι περίεργο το ότι υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ του τύπου της βιομηχανίας που δραστηριοποιείται μια επιχείρηση και της υποβολής περιβαλλοντικών εκθέσεων (Kolk, 2003). Οι επιχειρήσεις στο περιβάλλον που δραστηριοποιούνται σε ευαίσθητους τομείς για το περιβάλλον, όπως η αυτοκινητοβιομηχανία, η βιομηχανία πετρελαίου και φυσικού αερίου κτλ έχουν εμφανώς μεγαλύτερη τάση να δημοσιεύουν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις τους και σχετικές με αυτές πληροφορίες, συγκριτικά με εταιρείες σε βιομηχανίες, οι οποίες έχουν λιγότερο αντίκτυπο στο περιβάλλον, όπως είναι ο χρηματοοικονομικός τομέας, ο τομέας των κινητών αξιών και ο τομέας της ασφάλισης ή άλλων υπηρεσιών. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι σχεδόν το ένα τέταρτο των παγκόσμιων εταιρειών λειτουργούν στον χρηματοπιστωτικό τομέα και στην παροχή υπηρεσιών σημειώνεται ότι το 60% από αυτές δεν δημοσιεύει καμία περιβαλλοντική πληροφορία, κάτι το οποίο αν γινόταν ενδεχομένως να βοηθούσε σε μεγάλο βαθμό στην επίτευξη της παγκόσμιας αειφορίας (Jose & Lee, 2007).

Οι Torppinen και συν. (2012) χρησιμοποίησαν τους δείκτες GRI για την κατηγοριοποίηση 66 εταιρειών της δασικής βιομηχανίας και κατέταξαν τις εταιρείες σε τρεις στρατηγικές ομάδες: (1) τις προληπτικές εταιρείες που αναγνωρίζουν τη σημασία των ζητημάτων που σχετίζονται με την Κοινωνική Ευθύνη στις γενικές τους

επιχειρηματικές δραστηριότητες, (2) τις αμυντικές εταιρείες που χαρακτηρίζονται από την αντίληψη ότι η Κοινωνική Ευθύνη σχετίζεται με τις πρακτικές της εταιρείας και δεν είναι αντάξια των επενδύσεων και (3) οι «μεσαίες» εταιρείες που είναι ενδιάμεσα των δυο προηγούμενων κατηγοριών. Τα αποτελέσματα από την παραπάνω κατάταξη έδειξαν ότι το 18% των μεγάλων επιχειρήσεων στον τομέα της δασικής βιομηχανίας είναι ενεργές εταιρείες ως προς τον τομέα της Κοινωνικής Ευθύνης, το 58% είναι αμυντικές και το 24% είναι «κολλημένες στη μέση». Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της μελέτης τους, οι πρακτικές κοινωνικής ευθύνης των εταιρειών συνδέονταν με τον αριθμό των εργαζομένων, τις πωλήσεις και τον όγκο παραγωγής των επιχειρήσεων. Ωστόσο, στη συγκεκριμένη έρευνα δεν βρέθηκαν στρατηγικές διαφορές σε επίπεδο ομάδας από την άποψη των οικονομικών επιδόσεων των εταιρειών.

Οι Kraut και συν. (2012) επικεντρώθηκαν στην εξορυκτική βιομηχανία για να εξετάσουν την πορεία της βιωσιμότητας μέσα σε μια βιομηχανία που έχει σημαντικές και ουσιαστικές επιπτώσεις κυρίως στους υδάτινους πόρους. Οι παραπάνω χρησιμοποίησαν ως δείγμα 22 εταιρείες και συγκεκριμένα ανέλυσαν τις εκθέσεις βιωσιμότητας από αυτές για το 2010, για να καθορίσουν πώς οι εταιρείες χρησιμοποίησαν τις κατευθυντήριες γραμμές του GRI. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η χρήση τους είναι συχνά ελλιπής, και υπάρχει σημαντικής έλλειψη διαφοροποίησης τους σε όλα τα επίπεδα εφαρμογής των προτύπων και των αναφορών.

Μένοντας στην εν λόγω βιομηχανία σημειώνεται ότι σύμφωνα με την Παγκόσμια Έρευνα Αναφοράς για τον τομέα των εξορύξεων (KPMG, 2006), 40 από τις 44 μεγάλες παγκόσμιες εταιρείες εξόρυξης, παράγουν ετήσιες εκθέσεις αειφορίας. Σύμφωνα δε με την βάση δεδομένων του GRI, το 2011, 102 εταιρείες εξόρυξης δημοσίευσαν εκθέσεις αειφορίας, το 95% εκ των οποίων με βάση το υφιστάμενο τότε

πλαίσιο GRI (Global Reporting Initiative, 2012). Η παραγωγή των ετήσιων αναφορών GRI, ωστόσο, είναι πιθανό να είναι μεγαλύτερη, δεδομένου ότι πολλές εταιρείες δημοσιεύουν τις εκθέσεις τους συναρτήσει της βάσης δεδομένων του GRI (Fonseca et al., 2014).

Οι Alazzani & Wan Nordin (2013) επέλεξαν οκτώ εταιρείες από τον κλάδο του πετρελαίου και του φυσικού αερίου και έδειξαν ότι προέβησαν σε εύλογες προσπάθειες για να ευθυγραμμίσουν τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του GRI. Σημαντικό ήταν το συμπέρασμα της εν λόγω μελέτης ότι η εθελοντική υιοθέτηση των κατευθυντήριων γραμμών του GRI στη συντριπτική πλειοψηφία των εταιρειών πετρελαίου και φυσικού αερίου αύξησε τη διαφάνεια, την αξιοπιστία τους και τη συγκρισιμότητα τους μεταξύ των απολογισμών βιωσιμότητας.

Όταν ξεκίνησε το GRI να έχει εφαρμογή και στον δημόσιο τομέα, η υποβολή εκθέσεων αειφορίας ήταν σε μεγάλο βαθμό πρωτοβουλία μόνο των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα. Η εφαρμογή και στο δημόσιο τομέα ήταν μια πρωτοβουλία που προέκυψε κατόπιν πρόσκλησης από έναν αριθμό δημόσιων υπηρεσιών, σχετικά με το ότι ο δημόσιος τομέας θα πρέπει επίσης να διαχειρίζεται το αποτύπωμα του στο φυσικό περιβάλλον (Hawke, 2004).

Αναφορικά με επιχειρήσεις και οργανισμούς του Δημόσιου Τομέα, σημειώνεται ότι αυτές έχουν την ευθύνη των πολιτών για τη σωστή διαχείριση των δημόσιων αγαθών, πόρων ή / και εγκαταστάσεων κατά τρόπο που να υποστηρίζεται η αειφόρος ανάπτυξη και να προωθείται το δημόσιο συμφέρον. Οι δημόσιες υπηρεσίες αναμένεται να παρουσιάζουν υπό το πρίσμα της διαφάνειας τις δραστηριότητές τους σχετικά με την προώθηση της αειφορίας (GRI, 2005).

Στην Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία, οι απολογισμοί βιωσιμότητας των δημόσιων υπηρεσιών έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια. Σε άλλα μέρη του κόσμου, η πρόοδος στον αριθμό των απολογισμών βιωσιμότητας των δημόσιων υπηρεσιών δεν έχει το ίδιο σταθερό επίπεδο της αύξησης. Η πρόοδος που σημειώθηκε στις δημόσιες υπηρεσίες των ΗΠΑ υπήρξε περιορισμένη, ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ολλανδία, υπάρχει ένας μικρός αριθμός τέτοιων δημοσιεύσεων. Στον Καναδά, το Χονγκ Κονγκ και σε άλλες χώρες, ο αριθμός είναι ακόμα μικρότερος (Lamprinidi & Kubo, 2010).

Οι Guthrie & Farneti (2008) ανέλυσαν τις πρακτικές εθελοντικής βιωσιμότητας σε επιχειρήσεις και οργανισμούς του δημόσιου τομέα, δίνοντας έμφαση στα πρότυπα του GRI σε μια ομάδα των παραπάνω οργανισμών της Αυστραλίας, η οποία επιλέχθηκε ως παράδειγμα «καλύτερης πρακτικής απολογισμών βιωσιμότητας». Σημειώνεται ότι όλες οι επιχειρήσεις της εν λόγω ομάδας χρησιμοποιούσαν τις κατευθυντήριες γραμμές του GRI και λειτουργούσαν σύμφωνα με τα επιλεγμένα πρότυπα. Ένας από τους βασικότερους λόγους της επιλογής αυτής ήταν το γεγονός ότι οι δείκτες του GRI είναι διεθνώς αναγνωρισμένοι και καθιστούν ευκολότερο για τα ενδιαφερόμενα μέρη να συγκρίνουν την απόδοση του οργανισμού που τους ενδιαφέρει με άλλους οργανισμούς παρόμοιας δραστηριότητας και μη. Η διαφάνεια, η λογοδοσία και η ακρίβεια είναι σημαντικοί παράγοντες για την υποβολή εκθέσεων αειφορίας και οι δείκτες του GRI ενθαρρύνει και τις τρεις αυτές παραμέτρους.

Εκτός από τη βελτίωση της διαφάνειας και της λογοδοσίας, η υποβολή εκθέσεων αειφορίας που βασίζεται στο πλαίσιο αναφοράς GRI, μπορεί να έχει πολυάριθμα οφέλη για τις δημόσιες υπηρεσίες. Ένα από τα σημαντικότερα οφέλη που προσφέρει η εφαρμογή του GRI για τις εκθέσεις αειφορίας των οργανισμών του δημόσιου τομέα είναι η ευρεία επισκόπηση των δικών τους δραστηριοτήτων σε σχέση με τη

βιωσιμότητα, η οποία μπορεί συχνά να οδηγήσει σε εσωτερικές και εξωτερικές οργανωτικές αλλαγές, σε συλλογή πολύτιμων δεδομένων για τη βελτίωση των διαδικασιών και στην παραγωγή πολύτιμων εργαλείων διαχείρισης και διευκόλυνσης των εσωτερικών οργανωτικών αλλαγών (Farneti & Guthrie, 2007). Επιπλέον, σύμφωνα με τους Farneti & Guthrie (2007), η εφαρμογή του GRI στις δημόσιες υπηρεσίες μπορεί να συμβάλλει συνοπτικά στα παρακάτω:

1. Βοηθά το κοινό να κατανοήσει τι κάνουν οι δημόσιοι οργανισμοί και ποια είναι απόδοση στη βιωσιμότητά τους.
2. Βελτιώνει την εμπλοκή των ενδιαφερόμενων μερών.
3. Προωθεί το αίσθημα εμπιστοσύνης.
4. Καθιστά ευκολότερο για τις δημόσιες υπηρεσίες να απαιτήσουν απολογισμούς βιωσιμότητας από τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα .
5. Μειώνει το φόρτο εργασίας και τον αριθμό των αιτήσεων για υπηρεσίες και έγγραφα παροχής πληροφοριών του κοινού.

Γενικότερα, ανεξαρτήτως του τομέα δραστηριότητας, παρατηρείται ότι οι εταιρείες εκείνες που έχουν υιοθετήσει το GRI έχουν ευθυγραμμίσει την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη τους και τις στρατηγικές που απορρέουν από αυτή με τις κατευθυντήριες γραμμές που δίδονται για τη βελτίωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, του περιβάλλοντος και την καταπολέμηση πρακτικών διαφθοράς (Perez-Batres et al., 2010).

Επιπλέον, οι Prado-Lorenzo και συν. (2009) υποστήριξαν ότι το GRI απαιτεί πλήρη αναφορά πληροφοριών σχετικά με οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα, ανεξάρτητα από το αν οι πληροφορίες αυτές αντανακλούν κάτι αρνητικό για την εταιρεία. Σύμφωνα με αυτό το σκεπτικό, οι Schadewitz & Niskala (2010) ανέφεραν ότι το GRI είναι ένα από τα πιο σημαντικά επικοινωνιακά εργαλεία για τη

μείωση της ασυμμετρίας της πληροφόρησης μεταξύ μιας επιχείρησης και των επενδυτών, αλλά και άλλων ενδιαφερομένων μερών της. Ως εκ τούτου, το GRI θα πρέπει να παρέχει μια ακριβή εκτίμηση της αξίας της εταιρείας ενώ θα πρέπει ταυτόχρονα να αποτελεί και την βασική κινητήρια δύναμη που θα συμβάλλει έτσι ώστε οι επιχειρήσεις να γίνουν πιο βιώσιμες (Lozano και Huisingh, 2011).

Κεφάλαιο τρίτο

Μεθοδολογία έρευνας

3.1 Επιλογή δείγματος

Η Εταιρική Ευθύνη, ενώ δεν υποχρεωτική στις περισσότερες χώρες, έχει υιοθετηθεί από πολλές μεγάλες εταιρείες σε όλο τον κόσμο και σήμερα υπάρχει μια ποικιλία παγκόσμιων προτύπων για την υποβολή των εκθέσεων βιωσιμότητας τους, όπως το Global Reporting Initiative (Chen & Bouvain, 2009).

Το GRI έχει ενσωματωθεί στην επιχειρησιακή ρουτίνα και στις πρακτικές εκατοντάδων μεγάλων εταιρειών σε πολλές χώρες του κόσμου. Έχει κερδίσει ευρεία νομιμότητα και αναγνωρισιμότητα, κάτι το οποίο αποδεικνύεται όχι μόνο από την εταιρική συμμόρφωση, αλλά και από την επίσημη αναγνώριση του από κυβερνητικούς οργανισμούς και πολυμερείς οργανισμούς όπως ο ΟΗΕ (Bair, 2007; Dingwerth, 2007).

Πρόσφατες έρευνες σχετικά με τους δείκτες του GRI επικεντρώνονται σε μη χρηματοοικονομικές εταιρικές αναφορές σε συγκεκριμένους κλάδους, όπως η βιομηχανία των πετροχημικών (Samuel et al., 2013), η δασική βιομηχανία (Toppinen et al., 2012), η βιομηχανία εξόρυξης (Kraut et al., 2012) και στις χαρτοβιομηχανίες, τη βιομηχανία χημικών προϊόντων, πετρελαίου και φυσικού αερίου, και στις βιομηχανίες μετάλλων και ορυκτών (Clarkson et al., 2008).

Επίσης, προηγούμενες μελέτες έχουν δείξει ότι ενώ ορισμένες εταιρείες, όπως για παράδειγμα η Henkel, η BHP και η Johnson & Johnson έχουν μακρά παράδοση σε δημοσίευση μη-χρηματοοικονομικών αναφορών και πληροφοριών και αναφέρουν όλες τις πτυχές της εταιρικής υπευθυνότητας και βιωσιμότητας τους, άλλες εταιρείες

παρέχουν μόνο περιορισμένες πληροφορίες, όπως για παράδειγμα, πληροφορίες σχετικές μόνο με την εταιρική προσφορά και τις χορηγίες τους (Maignan & Ralston, 2002).

Επιπλέον, στο πλαίσιο της κριτικής επί των αρνητικών κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων της παγκοσμιοποίησης, πολλές πολυεθνικές επιχειρήσεις, δραστηριοποιούνται στην υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις δραστηριότητες τους για την αποτροπή αυτών των παραγόντων του διεθνούς εμπορίου και της παραγωγής (Kolk, 2003). Σύμφωνα με τους Marimona και συν. (2012), υπάρχουν σημαντικές διαφορές ως προς τον αριθμό των εκθέσεων ανά τομέα δραστηριότητας, αλλά και ως προς την περιοχή δραστηριοποίησης των εταιρειών. Για παράδειγμα, η υιοθέτηση του GRI έγινε νωρίτερα σε κλάδους όπου η δραστηριότητα τους επηρεάζει το περιβάλλον και την κοινωνία σε μεγαλύτερο βαθμό.

Στην προκειμένη περίπτωση έγινε επιλογή εταιρειών από διαφορετικούς κλάδους για τις επιλεγθείσες χώρες με βάση τα παρακάτω κριτήρια:

- 1) Οι εταιρείες έχουν μια επίσημη δέσμευση ως προς τα προϊόντα και τις διαδικασίες, και οι υπηρεσίες τους είναι βιώσιμες
- 2) Είναι εταιρείες που προέρχονται από διαφορετικές βιομηχανίες και μπορούν να δώσουν ευρύτερα συμπεράσματα
- 3) Είναι εταιρείες που δραστηριοποιούνται παγκοσμίως, επομένως τα αποτελέσματα μπορούν να φανούν χρήσιμα για μελλοντικές συγκρίσεις (Garefalakis et al. 2011).

Οι εταιρείες επιλέχθηκαν από τις χώρες της Γερμανίας, της Γαλλίας, της Ιταλίας, της Ισπανίας και της Αγγλίας για το λόγο ότι οι αναφορές τους παρουσιάζουν ενδιαφέρον, τόσο ως προς την ποιότητα, όσο και ως προς την ποσότητα. Για

παράδειγμα οι εταιρείες της Γαλλίας είναι από εκείνες τις εταιρείες που έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο ως προς τις εκθέσεις αναφοράς βιωσιμότητας, ακολουθούμενες από τις γερμανικές και τις βρετανικές εταιρείες. Παρόλη βέβαια την πρόοδο που έχει σημειωθεί οι γαλλικές εκθέσεις παραμένουν λιγότερες, συγκριτικά με το μέσο όρο που προκύπτει από άλλες χώρες. Η Γαλλία είναι μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα περίπτωση για τη διερεύνηση της περιβαλλοντικής ευθύνης, καθώς αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου. Η αυξανόμενη διεθνοποίηση και η οικονομική δομή της Γαλλίας εξακολουθεί να είναι αρκετά διαφορετική από εκείνη που επικρατεί κυρίως στις Αγγλοσαξονικές χώρες, και αυτό επηρεάζει τη σχέση μεταξύ των επιχειρήσεων και της κοινωνίας. Οι πρόσφατες γαλλικές κυβερνήσεις έχουν (εν μέρει υπό την πίεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης) ιδιωτικοποιήσει πολλές εταιρείες. Παρόλα αυτά όμως, η γαλλική οικονομία εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από τη σημασία του κοινωνικού και δημόσιου τομέα. Ένα άλλο σημαντικό χαρακτηριστικό της γαλλικής οικονομίας είναι ο ρόλος που διαδραματίζουν οι οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας, ιδίως στο χρηματοπιστωτικό και τον ασφαλιστικό τομέα (Jeantet, 2000).

Η επιλογή της Ιταλίας και των υπόλοιπων χωρών βασίστηκε στο γεγονός ότι, αν και όλες είναι σχετικά οικονομικά αναπτυγμένες χώρες (άλλες περισσότερο και άλλες λιγότερο), υπάρχουν θεμελιώδεις και σημαντικές διαφορές στις θεσμικές απαιτήσεις τους και τις κοινωνικές προσδοκίες τους που μπορεί να έχουν σχέση με τα ενδιαφερόμενα μέρη, τις στέρεες σχέσεις και την επιρροή της διαχείρισης εταιρικών ενδιαφερομένων δραστηριοτήτων (Black & Gilson, 1998; Nickel, 1997 and Tschopp, 2005).

Σημειώνεται ότι πολύ υψηλά επίπεδα στους απολογισμούς βιωσιμότητας εμφανίζονται στο Ηνωμένο Βασίλειο και τη Γερμανία. Μεταξύ των χωρών που

εμφανίζουν σημαντική πρόοδο ως προς την αύξηση των αναφορών βιωσιμότητας συμπεριλαμβάνεται και η Ιταλία (Kolk, 2003).

3.2 Η χρησιμοποίηση του προτύπου GRI στις επιχειρήσεις της Γερμανίας

Η Γερμανία είναι μια χώρα που συνήθως αναφέρεται ως εκπρόσωπος των Ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και του συστήματος, όπου οι τράπεζες και η κυβέρνηση διαδραματίζουν σε αυτόν έναν κυρίαρχο ρόλο (Chen & Bouvain, 2009). Το σύστημα της οικονομίας της Γερμανίας είναι ένα παράδειγμα συστήματος αναφοράς, το οποίο έχει ως κύριο στόχο την εξυπηρέτηση των συμφερόντων του χρέους των δικαιούχων και των φορολογικών αρχών (Nobes, 1998).

Οι γερμανικές εταιρείες θεωρούν και αναγνωρίζουν ευθέως ότι έχουν την ευθύνη να συμμετέχουν στις κοινωνικές και πολιτικές διαδικασίες σε εθνικό επίπεδο (Chen & Bouvain, 2009).

Οι Gamerschlag και συν. (2011) βασίστηκαν στους δείκτες του GRI και εφάρμοσαν ανάλυση περιεχομένου για την ανίχνευση της ποσότητας και του περιεχομένου της ΕΚΕ, από πληροφορίες που προέρχονταν από τις 130 εισηγμένες στο Χρηματιστήριο εταιρείες στη Γερμανία. Σύμφωνα με αυτά τα αποτελέσματα φαίνεται ότι η ΕΚΕ συνδέεται θετικά με την υψηλότερη προβολή της εταιρείας, ενώ η κερδοφορία των γερμανικών επιχειρήσεων επηρεάζεται από την περιβαλλοντική διάσταση της ΕΚΕ που αυτές εφαρμόζουν. Επιπλέον, τα αποτελέσματα της έρευνας τους έδειξαν ότι οι δραστηριότητες ΕΚΕ και οι δείκτες GRI απόδειξης των αποτελεσμάτων αυτής επηρεάζεται από βιομηχανία στην οποία δραστηριοποιείται η επιχείρηση και το μέγεθος της επιχείρησης, με την έννοια ότι εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε «ρυπογόνες βιομηχανίες» τείνουν να δημοσιοποιούν περισσότερα αποτελέσματα σε

επίπεδο περιβαλλοντικής γνωστοποίησης, ενώ το ίδιο συμβαίνει και τις μεγαλύτερες σε μέγεθος βιομηχανίες.

Στην περίπτωση της Γερμανίας επιλέχθηκε η εταιρεία DaimlerChrysler, η οποία εδρεύει στη Στουτγάρδη. Η εταιρεία ασχολείται με όλα τα μέσα μεταφοράς: οδικές, σιδηροδρομικές, αέριες και θαλάσσιες μεταφορές. Επιπλέον, προσφέρει ένα εκτεταμένο φάσμα υπηρεσιών στον χρηματοπιστωτικό τομέα, στον τομέα της τεχνολογίας των πληροφοριών και των επικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένων περιβαλλοντικών συμβουλευτικών υπηρεσιών.

Η έκθεση της εταιρείας είναι μια από τις πιο ολοκληρωμένες εκθέσεις βιωσιμότητας του τομέα της, καθώς η εταιρεία ακολουθεί τις κατευθυντήριες γραμμές του GRI, ενώ παράλληλα έχει τη δική της περιβαλλοντική πολιτική που μπορεί να συνδεθεί με μια άλλη φιλοσοφία/προσέγγιση της αειφόρου ανάπτυξης . Η εταιρεία στην έκθεση της αναφέρεται εκτενώς σε περιβαλλοντικές μετρήσεις, περισσότερο από ό, τι σε οικονομικές και κοινωνικές επιδόσεις της (DaimlerChrysler, 2000).

Η εταιρεία, ως κατασκευαστής αυτοκινήτων (διαρκή αγαθά) ακολουθεί τα απαιτούμενα πρότυπα εκπομπών αερίων της κυβέρνησης (σχετικά με τη λειτουργία του αυτοκινήτου) για το σύνολο του στόλου των αυτοκινήτων που κατασκευάζονται. Η DaimlerChrysler επικεντρώνεται στην ποσότητα ενέργειας και νερού που καταναλώνεται και στα απόβλητα που δημιουργούνται για την κατασκευή όλων των οχημάτων της (DaimlerChrysler, 2000).

3.3 Η χρησιμοποίηση του προτύπου GRI στις επιχειρήσεις της Αγγλίας

Η Αγγλία χαρακτηρίζεται από μια φιλελεύθερη οικονομία, ενώ ταυτόχρονα εμφανίζει κάποια χαρακτηριστικά συντονισμένης αγοράς (Griffiths & Zammuto, 2005). Το σύστημα της οικονομίας του Ηνωμένου Βασιλείου είναι ένα παράδειγμα συστήματος

αναφοράς, το οποίο έχει ως κύριο στόχο την εξυπηρέτηση των συμφερόντων των μετοχών των εταιρειών (Nobes, 1998). Στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι περιβαλλοντικές πολιτικές από τις εταιρείες υιοθετήθηκαν σχετικά νωρίς. Συγκεκριμένα, ο Υπουργός Περιβάλλοντος της χώρας ήδη από το 1998, προειδοποίησε τις βρετανικές εταιρείες ότι ο κανονισμός για τις περιβαλλοντικές εκθέσεις θα εισαχθεί υποχρεωτικά για όλες τις εταιρείες στην βρετανική νομοθεσία, αν οι εταιρείες δεν δημοσίευαν ποιοτικές περιβαλλοντικές πληροφορίες εθελοντικά. Η «απειλή» αυτή επαναλαμβάνονταν κάθε χρόνο, με την ευκαιρία της ετήσιας βράβευσης για την καλύτερη έκθεση. Ο βρετανός πρωθυπουργός επίσης την ίδια περίοδο έκανε έκκληση σε 350 επιχειρήσεις να δημοσιεύσουν περιβαλλοντικές εκθέσεις, και να υιοθετήσουν τις κατευθυντήριες γραμμές του GRI, προκειμένου να τονώσουν την αξιοπιστία των στοιχείων τους και την ορθή τους κατάρτιση (Kolk, 2003).

Η εταιρεία που επιλέχθηκε ως μελέτη περίπτωσης για την Αγγλία είναι η εταιρεία πετρελαίου British Petroleum (BP), η οποία είναι μία από τις μεγαλύτερες εταιρείες της Βρετανίας και μια από τις μεγαλύτερες εταιρείες πετρελαίου και πετροχημικών του κόσμου. Τα δυνατά σημεία της επιχείρησης είναι το πετρέλαιο και η εξερεύνηση για εξόρυξη και παραγωγή φυσικού αερίου (διύλιση, εμπορία και προμήθεια προϊόντων πετρελαίου) και η κατασκευή και εμπορία χημικών προϊόντων υψηλής τεχνολογίας. Η BP, τέλος, συμφωνεί με τις αρχές του Παγκόσμιου Επιχειρηματικού Συμβουλίου για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (WBCSD).

Αναφορικά με την επιλεγθείσα Έκθεση της BP, αυτή Έκθεση δεν κάνει αναφορά σε οποιαδήποτε πληροφορία σχετικά με την αειφόρο χρήση των φυσικών πόρων, την ασφάλεια των προϊόντων ή των υπηρεσιών και τους ελέγχους. Ελάχιστες επίσης είναι οι πληροφορίες που παρέχονται σχετικά με τη διαχείριση κινδύνου από μια πιθανή

καταστροφή και με τις πολιτικές περιβαλλοντικής αποκατάστασης στην περίπτωση αυτή (BP, 1998).

Η έκθεση της BP αναφέρει ότι γίνονται σημαντικές προσπάθειες για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την διατήρηση της ενέργειας, και τη διερεύνηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (τόσο ως ξεχωριστές επιχειρήσεις, όσο και ως πηγές ενέργειας για τις εταιρείες). Επιπλέον, η έκθεση παρείχε ελάχιστες πληροφορίες σχετικά με την κοινωνική ευθύνη της ή την οικονομική της βελτίωση (BP, 1998).

Επιβεβαιώνεται δε ότι η περιβαλλοντική ανταπόκριση φέρνει στις εταιρείες θετικά αποτελέσματα στην εξοικονόμηση κόστους και οφέλους καθώς η British Petroleum είχε καταφέρει μια μείωση κατά 10% στις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και με αυτή την ενέργεια έχει εξοικονομήσει 650 εκατομμύρια δολάρια για 3 τουλάχιστον χρόνια με μερικά μόνο απλά μέτρα, όπως ο εντοπισμός των διαρροών και η διόρθωσή τους (Carey, 2004).

3.4 Η χρησιμοποίηση του προτύπου GRI στις επιχειρήσεις της Γαλλίας

Οι εταιρείες της Γαλλίας είναι από εκείνες τις εταιρείες που έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο ως προς τις εκθέσεις αναφοράς βιωσιμότητας, ακολουθούμενες από τις γερμανικές και τις βρετανικές εταιρείες. Παρόλη βέβαια την πρόοδο που έχει σημειωθεί οι γαλλικές εκθέσεις παραμένουν λιγότερες, συγκριτικά με το μέσο όρο που προκύπτει από άλλες χώρες (Kolk, 2003).

Μια από τις πιο πρόσφατες αλλαγές στη γενικότερη περιβαλλοντική πολιτική της Γαλλίας είναι η υιοθέτηση νόμου το 2002 που υποχρεώνει τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρείες να ξεκινήσουν την υποβολή εκθέσεων σχετικά με περιβαλλοντικά θέματα. Η άνοδος λοιπόν στην υποβολή εκθέσεων που σημειώθηκε

προηγουμένως θα μπορούσε κάλλιστα να έχει προκληθεί ως αποτέλεσμα της νομοθεσίας της χώρας (Kolk, 2003).

Η Γαλλία είναι μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα περίπτωση για τη διερεύνηση της περιβαλλοντικής ευθύνης, καθώς αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου. Η αυξανόμενη διεθνοποίηση και η οικονομική δομή της Γαλλίας εξακολουθεί να είναι αρκετά διαφορετική από εκείνη που επικρατεί κυρίως στις Αγγλοσαξονικές χώρες, και αυτό επηρεάζει τη σχέση μεταξύ των επιχειρήσεων και της κοινωνίας. Οι πρόσφατες γαλλικές κυβερνήσεις έχουν (εν μέρει υπό την πίεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης) ιδιωτικοποιήσει πολλές εταιρείες. Παρόλα αυτά όμως, η γαλλική οικονομία εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από τη σημασία του κοινωνικού και δημόσιου τομέα. Ένα άλλο σημαντικό χαρακτηριστικό της γαλλικής οικονομίας είναι ο ρόλος που διαδραματίζουν οι οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας, ιδίως στο χρηματοπιστωτικό και τον ασφαλιστικό τομέα (Jeantet, 2000).

Εκτός από αυτά τα οικονομικά στοιχεία, η συζήτηση και η πρακτική της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στη χώρα είναι στοιχεί ενσωματωμένα στην κατανόηση των ρόλων των επιχειρήσεων και στο ρόλο των άλλων ομάδων και κοινωνικών φορέων, τα οποία εξελίσσονται με την πάροδο του χρόνου. Άλλοι πολιτισμικοί παράγοντες, όπως η θρησκεία, η διαμόρφωση των τιμών και οι προσδοκίες των διαφόρων φορέων εμπλέκονται (Charkham, 1995).

Υπάρχουν διάφορα γλωσσικά εμπόδια, προκειμένου να επιτευχθεί πλήρης κατανόηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στη Γαλλία. Οι φραγμοί αυτοί είναι γλωσσικού και φιλοσοφικού κυρίως περιεχομένου. Η μετάφραση των λέξεων «εταιρική κοινωνική ευθύνη» δεν έχει την ίδια έννοια στην γαλλική παράδοση, όπως συμβαίνει για παράδειγμα στην Αγγλία και την Αμερική, απ' όπου προήλθε το πλαίσιο.

Επιπλέον, ορισμένες από τις αρχές που σχετίζονται με την εταιρική κοινωνική ευθύνη, σύμφωνα με το αγγλο-αμερικάνικο πλαίσιο είναι σε αντίθεση με την παραδοσιακή γαλλική αντίληψη για τη σχέση των επιχειρήσεων και της κοινωνίας (Segal, 2003).

Ένα απλό παράδειγμα είναι ότι η γαλλική κατανόηση του όρου «κοινωνικός» είναι πολύ διαφορετική από ό, τι στην Αγγλία, όπου ο όρος κοινωνικός περιλαμβάνει την κοινωνία, ενώ στη Γαλλία επικεντρώνεται κυρίως σε εσωτερικά εργασιακά ζητήματα, αντί στα εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη. Για την αποφυγή παρεξηγήσεων, για παράδειγμα η εταιρεία «Total» μια γαλλική πετρελαϊκή εταιρεία, παρουσιάζει την Αγγλική ιστοσελίδα της, κάτω από τη σημαία της ΕΚΕ. Ωστόσο, στα γαλλικά η επικεφαλίδα είναι «Responsabilité Sociétale et environnementale», εστιάζοντας την προσοχή της ρητά στις σχέσεις με την κοινωνία γενικά ή το φυσικό περιβάλλον, αλλά καθιστά αόρατες τις πτυχές των εργασιακών σχέσεων που είναι ενσωματωμένες στη γαλλική λέξη «κοινωνικός» (Antal & Sobczak, 2007).

Η υιοθέτηση των πρακτικών αειφόρου ανάπτυξης έχουν αυξηθεί δραματικά στη Γαλλία τα τελευταία χρόνια. Ωστόσο, πριν από το 2001, η Γαλλία είχε μείνει πίσω σε αυτόν τον τομέα και έτσι οι περισσότερες εταιρείες είχαν περιορισμένη εμπειρία σχετικά με την υποβολή εκθέσεων αειφορίας. Πολλές εταιρείες αναπτύσσουν τις δικές τους πρακτικές σε θέματα αειφορίας και φαίνεται ότι πρέπει να επενδύσουν στη δημιουργία ενός αξιόπιστου συστήματος αναφοράς (Etzion & Ferraro, 2006).

Όταν ξεκίνησε η εφαρμογή του GRI, το 1997 για να μελετήσει την ιδέα της εθελοντικής παραγωγή της Αειφόρου Ανάπτυξης, δεν έγινε καμία αναφορά στους Γαλλικούς Κοινωνικούς Απολογισμούς. Για το GRI, ωστόσο, οι οικονομικές και περιβαλλοντικές διαστάσεις θα πρέπει να λειτουργούν ως συμπλήρωμα για την

κοινωνική διάσταση, η οποία είναι επίσης σημαντικής για την ενσωμάτωση νέων πτυχών, όπως η παρακολούθηση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας στο χώρο εργασίας. Σημειώστε ότι το GRI, προσπάθησε να προωθήσει την ολοκληρωμένη παρουσίαση των δεικτών απόδοσης, όπως των δεικτών της οικολογικής αποδοτικότητας (Igalens & Gond, 2005).

Προς αποφυγήν όλων των παραπάνω ζητημάτων, το Διάταγμα της 20η Φεβρουαρίου του 2002 της γαλλικής κυβέρνησης, περιέχει εννέα αρχές και εννέα κοινωνικούς δείκτες που διαφέρουν σε αρκετά σημεία από το Global Reporting Initiative (GRI) αντικατοπτρίζοντας έτσι την επιρροή των εθνικών παραδόσεων. Οι παραπάνω είναι πολύ λεπτομερείς και περιορίζονται στις σχέσεις εργασίας, ενώ το GRI περιλαμβάνει επίσης θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων μεταξύ των κοινωνικών δεικτών. Για παράδειγμα, οι εταιρείες πρέπει να υποβάλουν εκθέσεις σχετικά με τη συλλογική σύμβαση που έχουν συνάψει, ενώ κανένας δείκτης δεν αναφέρεται στην ελευθερία του «συνεταιρίζεσθαι», το οποίο είναι ένα σημαντικό θέμα σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες και το οποίο αποτελεί προϋπόθεση για τη σύναψη συλλογικών συμβάσεων (Antal & Sobczak, 2007).

Αυτό που γίνεται σαφές είναι ότι το GRI δεν έχει υιοθετηθεί ευρέως από τις γαλλικές επιχειρήσεις και έχει επικριθεί από πολλές γαλλικές οργανώσεις, καθώς υπάρχει αμφιβολία σχετικά με το εάν μια έκθεση που δημοσιεύθηκε με τη χρήση του GRI έχει μια υψηλότερη ποιότητα από μια έκθεση που δημοσιεύθηκε χωρίς να χρησιμοποιεί τους δείκτες GRI (Westrik, 2007).

Αυτό που φάνηκε από τη μελέτη της βιβλιογραφίας είναι ότι οι αγγλικές επιχειρήσεις βρίσκουν ότι το GRI είναι (ORSE, EpE et al. 2004):

- Πολύ αγγλοσαξονικό πρότυπο και δεν είναι προσαρμοσμένα στη γαλλική γλώσσα
- Είναι αρκετά περιοριστικό
- Μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο ως πηγή ορισμένων ιδεών
- Οι κυβερνητικές υπηρεσίες εμπλέκονται ελάχιστα στην κατάρτιση των κατευθυντήριων γραμμών
- Οι εταιρείες έχουν ήδη τα δικά τους συστήματα υποβολής εκθέσεων
- Δεν υπάρχει ιεράρχηση των δεικτών, έτσι ώστε οι παραλείψεις να είναι δυνατόν να αποτιμηθούν.

Από την άλλη πλευρά, οι εταιρείες που χρησιμοποιούν το GRI, το κάνουν διότι θεωρούν ότι είναι το μόνο διεθνώς αναγνωρισμένο πρότυπο και κατευθυντήρια γραμμή για την υποβολή εκθέσεων αειφορίας (Westrik, 2007).

3.5 Η χρησιμοποίηση του προτύπου GRI στις επιχειρήσεις της Ιταλίας

Η Ιταλία είναι μια οικονομικά αναπτυγμένη χώρα, στην οποία όμως υπάρχουν θεμελιώδεις και σημαντικές διαφορές στις θεσμικές απαιτήσεις και τις κοινωνικές προσδοκίες που μπορεί να έχουν σχέση με τα ενδιαφερόμενα μέρη, τις στέρεες σχέσεις και την επιρροή της διαχείρισης εταιρικών ενδιαφερομένων δραστηριοτήτων (Black & Gilson, 1998; Nickel, 1997 and Tschopp, 2005). Σημειώνεται ότι έχει βρεθεί ότι οι ιταλικές επιχειρήσεις δίνουν μεγαλύτερη προσοχή στους εργαζόμενους και τους βιομηχανικούς ομίλους (Greenwood & Webster, 2000).

Οι λόγοι που οδηγούν τις μικρές ιταλικές επιχειρήσεις στην εφαρμογή εκθέσεων αειφορίας είναι εντελώς διαφορετικοί από τις πιέσεις των ενδιαφερομένων μερών που είναι οι λόγοι επιλογής των μεγάλων ιταλικών επιχειρήσεων. Η πρόθεση τους σχετίζεται με τη βελτίωση της εικόνας και της ανταγωνιστικότητας, η οποία απαντά

στην αυξανόμενη ζήτηση για ζητήματα του περιβάλλοντος και τις κοινωνικά υπεύθυνες πράξεις. Επιπλέον, θα μπορούσε να είναι μια μέθοδος για τη βελτίωση της σχέσης τους με το κοινό και ένα σημείο εκκίνησης για έναν εποικοδομητικό διάλογο τόσο εντός όσο και εκτός της εταιρείας (Borga et al., 2009).

Συγκεκριμένα, οι ιταλικές επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν τους δείκτες GRI στις εκθέσεις αειφορίας τους θεωρούν ότι παράγουν σημαντικά οφέλη γι' αυτές, αλλά και για τα ενδιαφερόμενα μέρη τους. Ειδικότερα, σημειώνεται ότι αυξάνουν την εταιρική δυνατότητα τους να προσελκύσουν και να κρατήσουν εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό και να του παρέχουν κίνητρα με την οικοδόμηση μιας «στερεής» ταυτότητας. Επίσης, θεωρούν ότι αυξάνουν την αξία του σήματος τους, μέσω της ανάπτυξης μιας συνεχούς σχέσης με τους καταναλωτές, καθώς οι τελευταίοι στρέφονται προς τις επιχειρήσεις που υιοθετούν κοινωνικά υπεύθυνες συμπεριφορές. Επιπλέον, βελτιώνουν τις σχέσεις με τους διάφορους εμπλεκόμενους φορείς, δημιουργώντας ένα πλαίσιο που βασίζεται στην εμπιστοσύνη και την ικανοποίηση των αμοιβαίων αναγκών (Borga et al., 2009)

Στις ιταλικές επιχειρήσεις οι εκθέσεις αειφορίας έχουν παρόμοια μορφή με τις οικονομικές εκθέσεις, καθώς τα έγγραφα αυτά, περιλαμβάνουν τόσο ποσοτικά οικονομικά στοιχεία, όσο και ποιοτικές πληροφορίες που περιγράφουν την πολιτική των επιχειρήσεων, τα προγράμματα και τους στόχους τους. Οι περιβαλλοντικές εκθέσεις περιέχουν βέβαια περισσότερα ποιοτικά στοιχεία, σχετικά με ένα μικρό αριθμό ποσοτικών δεδομένων και οικονομικών στοιχείων (Cordazzo, 2005).

3.6 Η χρησιμοποίηση του προτύπου GRI στις επιχειρήσεις της Ισπανίας

Στην Ισπανία, τη διάρκεια της περιόδου 1992-1994, δεν υπήρχαν δεσμευτικά πρότυπα για τις περιβαλλοντικές εκθέσεις των επιχειρήσεων (Moneva & Llana,

2000). Στην περίπτωση της Ισπανίας, η δημοσιοποίηση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών πληροφοριών από ισπανικές εταιρείες έχει αλλάξει σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Σε αυτό συνέβαλε η Πράσινη Βίβλος και η Προώθηση ενός Ευρωπαϊκού πλαισίου για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, που εκδόθηκε από την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων τον Ιούλιο του 2001. Μια άλλη σημαντική συνιστώσα αυτής της αλλαγής ήταν η δημοσίευση ενός ακόμη σημαντικού εγγράφου, της Λευκής Βίβλου, που οδήγησε στην κατάρτιση των ισπανικών λογιστικών προτύπων το 2002. Αυτά μεταξύ άλλων περιλαμβάνουν πληροφορίες περιβαλλοντικού περιεχομένου και υποχρεωτικές κοινωνικές πληροφορίες, προκειμένου να αποκαλυφθούν οι ενέργειες της εταιρείας για τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των εργαζομένων και οι κοινωνικές συνθήκες του περιβάλλοντός τους. Τελευταίες, αλλά όχι λιγότερο σημαντικές, ήταν οι συστάσεις του GRI (Gallego, 2006).

Οι εταιρείες στην Ισπανία, σήμερα, έχουν ανταποκριθεί στις νέες κοινωνικές απαιτήσεις των ομάδων συμφερόντων τους μέσω της εφαρμογής Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ) και δράσεων αυτής, οι οποίες περιλαμβάνουν όλες τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές τους δραστηριότητες που υπερβαίνουν τα απλά οικονομικά συμφέροντα και εστιάζουν στη δημιουργία αξίας για τους μετόχους τους. Οι Porter και Kramer (2003) πιστεύουν ότι υπάρχει ένα κενό σχετικά με τις προθέσεις τους, δηλαδή αν το κάνουν από καθαρή φιλανθρωπία ή συμφέρον. Έχει φανεί ότι η ΕΚΕ μπορεί να δώσει στις εταιρείες σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, κάτι το οποίο παρατηρείται σε πολλές εταιρείες που τις εφαρμόζουν (Fuentes-García et al., 2008).

Μία από τις πρώτες εταιρείες στην Ισπανία που υπέβαλε έκθεση για τη βιωσιμότητα ήταν η ισπανική ένωση Λογιστικής και Διοίκησης Επιχειρήσεων (AECA), που το

2002, ακολουθώντας τις τομές των κατευθυντήριων γραμμών: το όραμα, τη στρατηγική, το προφίλ, τη δομή της διακυβέρνησης και των συστημάτων διαχείρισης και των δεικτών επιδόσεων (οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών δεικτών). Οι πρωτοβουλίες που δημοσιεύθηκαν από την εταιρεία αφορούσαν τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, τη χρήση ανακυκλωμένου χαρτιού, τη μέση κατανάλωση χαρτιού ανά θέση εργασίας, τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, η μέση μονιμότητα των εργαζομένων, τις κοινωνικές παροχές, τις ώρες εκπαίδευσης ανά εργαζόμενο, την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων, την ισότητα των ευκαιριών, τη συνεργασία με ανθρωπιστικές και κοινωνικές οργανώσεις, την επικοινωνία με τα ενδιαφερόμενα μέρη και την ευθύνη στην παροχή προϊόντων και υπηρεσιών. Στην Ισπανία, οι εταιρικές πληροφορίες σχετικά με τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες αυξήθηκαν μετά την υιοθέτηση του GRI και τη δημιουργία της FRC (Φόρουμ για την Εταιρική Φήμη), η οποία είναι ένας τόπος συνάντησης για την ανάλυση και τη διάδοση των τάσεων, εργαλείων και μοντέλων της εταιρικής φήμης στη διαχείριση των επιχειρήσεων. Σε αυτό, η κοινωνική ευθύνη της επιχείρησης είναι ένα από τα στοιχεία που έχει μεγαλύτερο αντίκτυπο στην εταιρική φήμη, δεδομένου ότι η ικανοποίηση των εύλογων αναγκών των ενδιαφερόμενων μερών δημιουργεί σχέσεις που βασίζονται στην εμπιστοσύνη, το σεβασμό και την αξιοπιστία. Προτείνει μέσω αυτού δε, μια σειρά από δείκτες μέτρησης, όπως η κατανάλωση ενέργειας, η κατανάλωση χαρτιού, η εκπαίδευση των εργαζομένων, η πολιτική επιλογής προμηθευτών, ο διάλογος των μετόχων και άλλα (Gallego, 2006).

Στην Ισπανία, τα τελευταία χρόνια έχει υπάρξει σημαντική αύξηση και βελτίωση των πληροφοριών που παρέχονται από τις επιχειρήσεις σχετικά με τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες τους και οι πληροφορίες αυτές παρουσιάζονται πλέον από τις επιχειρήσεις εκτενώς και έχουν να κάνουν με τους

κοινωνικούς δείκτες που σχετίζονται με την εργασία, τις πρακτικές την αξιοπρεπή εργασία, τη στρατηγική και τη διαχείριση, την απαγόρευση των διακρίσεων, την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, την παιδική εργασία, την αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία, καθώς και με περιβαλλοντικούς δείκτες που σχετίζονται με την ενέργεια, το νερό, τη βιοποικιλότητα, τις εκπομπές ρύπων και τα υγρά ή στερεά απόβλητα. Αυτά αποκαλύπτουν τη μεγάλη σημασία που παρέχεται στην Ισπανία για την κοινωνική και περιβαλλοντική πληροφόρηση και την αειφόρο ανάπτυξη (Gallego, 2006)

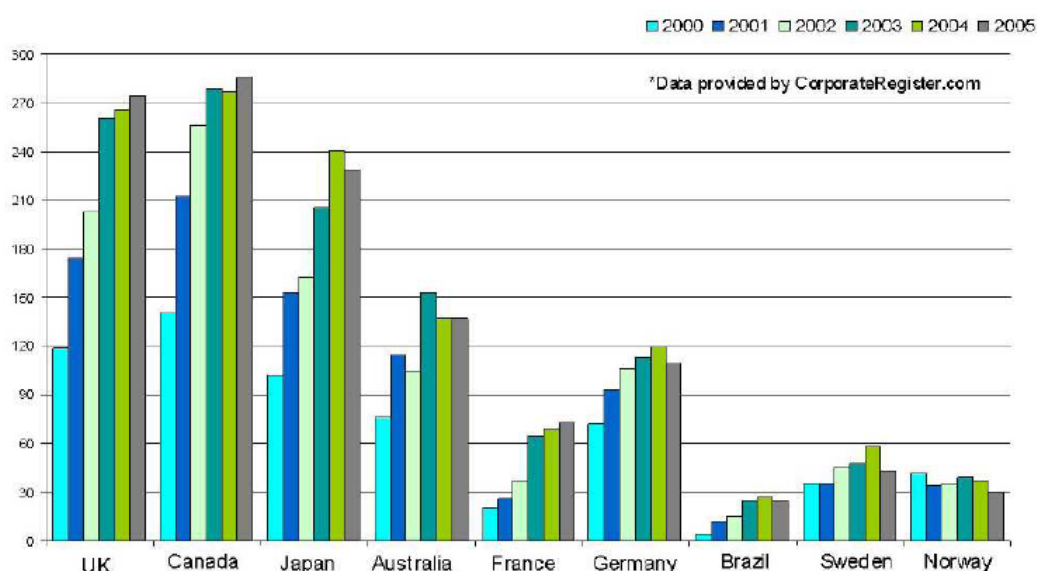
3.7 Συγκριτική ανάλυση και συζήτηση

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι περιβαλλοντικές πολιτικές από τις εταιρείες υιοθετήθηκαν σχετικά νωρίς. Συγκεκριμένα, ο Υπουργός Περιβάλλοντος της χώρας ήδη από το 1998, προειδοποίησε τις βρετανικές εταιρείες ότι ο κανονισμός για τις περιβαλλοντικές εκθέσεις θα εισαχθεί υποχρεωτικά για όλες τις εταιρείες στην βρετανική νομοθεσία, αν οι εταιρείες δεν δημοσίευαν ποιοτικές περιβαλλοντικές πληροφορίες εθελοντικά, ενώ οι γερμανικές εταιρείες θεωρούν και αναγνωρίζουν ευθέως ότι έχουν την ευθύνη να συμμετέχουν στις κοινωνικές και πολιτικές διαδικασίες σε εθνικό επίπεδο.

Σύμφωνα με τους Chen & Bouvain (2009) και όπως φαίνεται στην Εικόνα 2 και Εικόνα 3 παρακάτω, στις εκθέσεις των εταιρειών στην Αγγλία μεγάλη σημασία δίδεται σε θέματα των εργαζομένων και της κοινότητας δραστηριοποίησης των επιχειρήσεων και σε θέματα που σχετίζονται με ζητήματα υγείας και ασφάλειας των παραπάνω μερών. Από την άλλη μεριά, στη Γερμανία, ενώ οι εργαζόμενοι παραμένουν στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος των επιχειρήσεων, υπάρχει μια πολύ σαφέστερη έμφαση σε κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα.

πρακτικές σε θέματα αειφορίας και φαίνεται ότι πρέπει να επενδύσουν στη δημιουργία ενός αξιόπιστου συστήματος αναφοράς (δεύτερη από το τέλος στην υποβολή εκθέσεων αειφορίας (Εικόνα 4). Όπως φαίνεται όμως, μεταξύ 2002 και 2003, ο αριθμός των αναφορών σχεδόν διπλασιάστηκε: από λίγο πάνω από 30 εκθέσεις στις 60 εκθέσεις σχεδόν (Reinicke et al., 2006)

Εικόνα 4: Ο αριθμός των μη χρηματοπιστωτικών εκθέσεις που δημοσιεύθηκαν σε 9 χώρες (2000-2005)

Πηγή: Westrik, S. B. (2007). Sustainability reporting in France: the institutionalisation and impact of sustainability reporting and GRI in the French transport sector (Doctoral dissertation, TU Delft, Delft University of Technology). Pp: 26

Στις ιταλικές επιχειρήσεις οι εκθέσεις αειφορίας έχουν παρόμοια μορφή με τις οικονομικές εκθέσεις, καθώς τα έγγραφα αυτά, περιλαμβάνουν τόσο ποσοτικά οικονομικά στοιχεία, όσο και ποιοτικές πληροφορίες που περιγράφουν την πολιτική των επιχειρήσεων, τα προγράμματα και τους στόχους τους. Οι περιβαλλοντικές εκθέσεις περιέχουν βέβαια περισσότερα ποιοτικά στοιχεία, σχετικά με ένα μικρό αριθμό ποσοτικών δεδομένων και οικονομικών στοιχείων (Cordazzo, 2005).

Τέλος, στην Ισπανία, τα τελευταία χρόνια έχει υπάρξει σημαντική αύξηση και βελτίωση των πληροφοριών που παρέχονται από τις επιχειρήσεις σχετικά με τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες τους και οι πληροφορίες αυτές παρουσιάζονται πλέον από τις επιχειρήσεις εκτενώς και έχουν να κάνουν με τους κοινωνικούς δείκτες που σχετίζονται με την εργασία, τις πρακτικές την αξιοπρεπή εργασία, τη στρατηγική και τη διαχείριση, την απαγόρευση των διακρίσεων, την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, την παιδική εργασία, την αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία, καθώς και με περιβαλλοντικούς δείκτες που σχετίζονται με την ενέργεια, το νερό, τη βιοποικιλότητα, τις εκπομπές ρύπων και τα υγρά ή στερεά απόβλητα. Αυτά αποκαλύπτουν τη μεγάλη σημασία που παρέχεται στην Ισπανία για την κοινωνική και περιβαλλοντική πληροφόρηση και την αειφόρο ανάπτυξη.

Κεφάλαιο Τέταρτο

Συμπεράσματα

Κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων δεκαετιών, η εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ) και τα πρότυπα αυτής έχουν αυξηθεί σε αριθμό και δημοτικότητα. Σύμφωνα με τους Ligteringen and Zadek (2004) υπάρχουν πάνω από 300 παγκόσμια εταιρικά πρότυπα, το καθένα με τη δική του ιστορία και τα δικά του κριτήρια.

Τα πρότυπα αυτά περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τα πρότυπα των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), τα πρότυπα του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Κατάλογος προτύπων του ΟΟΣΑ) για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, το ISO 14001, το πρότυπο του Global Reporting Initiative (GRI), τη Σειρά Προτύπων AA1000 και το ISO 26000. Τα πρότυπα αυτά ενθαρρύνουν εταιρική ευθύνη σχετικά με περιβαλλοντικά και κοινωνικά θέματα. Ο Koerber (2010) αναφέρει ότι μεταξύ των παραπάνω μπορεί να ανιχνευθεί κάποιος βαθμός επικάλυψης, ακόμη και αν κάθε σύνολο προτύπων είναι σχεδιασμένο για να ικανοποιήσει τις ειδικές ανάγκες μιας συγκεκριμένης ομάδας ενδιαφερομένων.

Υπάρχουν αρκετές δυσκολίες για την εξαγωγή πλήρους ανάλυσης μεταξύ των εταιρειών που διαφοροποιούνται σε διαφορετικούς κλάδους και σε διαφορετικές χώρες σχετικά με την κοινωνική τους ευθύνη. Οι εταιρείες διαφέρουν ως προς τις συνθήκες του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο δραστηριοποιούνται την κατάσταση υγείας του πληθυσμού και τα δεδομένα της ασφάλειας. Επιπλέον, έχουν διαφορετική προσέγγιση ως προς τα διάφορα πλαίσια της βιώσιμης ανάπτυξης και τονίζουν ελαφρώς διαφορετικές πτυχές της βιωσιμότητας.

Συγκρίσεις μεταξύ των προσεγγίσεων της βιώσιμης ανάπτυξης λοιπόν είναι λίγο δύσκολες λόγω των ευρέων κατηγοριών των μετρικών θεματικών περιοχών και λόγω της πολυπλοκότητας στην αξιολόγηση των ειδικών εκθέσεων της εκάστοτε εταιρείας (Hussey et al., 2001).

Για το λόγο αυτό χρησιμοποιείται το GRI, το οποίο παρουσιάζει μια ισχυρή συμβιβαστική λύση σχετικά με περιβαλλοντικά ζητήματα. Επιπλέον, το GRI προσφέρει έναν οδηγό για την ενσωμάτωση της αειφόρου ανάπτυξης μιας επιχείρησης με τη χρήση συγκεκριμένων δεικτών και της απόδοσης της. Ειδικότερα, το GRI, αφορά σε δείκτες που σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα και τις βελτιώσεις αυτής, τα μελλοντικά σχέδια των επιχειρήσεων για τη διαχείριση των επιπτώσεων στη βιοποικιλότητα και πρωτοβουλίες για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (GRI, 2011).

Σημειώνεται ότι το GRI είναι το πιο ευρέως χρησιμοποιούμενο παγκόσμιο πρότυπο για τους απολογισμούς βιωσιμότητας, σύμφωνα με διάφορους ερευνητές (πχ Skouloudis et al., 2009; Prado-Lorenzo et al., 2009; Levy et al., 2010). Επίσης, ο Manetti (2011) βρήκε ότι το GRI αντιπροσωπεύει την καλύτερη διαθέσιμη επιλογή μέτρησης της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, δεδομένου ότι βασίζεται σε θεμέλια που εξετάζουν παράλληλα οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές διαστάσεις.

Επιπλέον, οι Prado-Lorenzo και συν. (2009) ανέφεραν ότι το GRI παρουσιάζει «εναρμονισμένες, τυποποιημένες, κατανοητές και αντικειμενικές εκθέσεις για όλες τις επιχειρήσεις παγκοσμίως, κάτι το οποίο διευκολυνθεί τη μεταξύ τους σύγκριση.

Τέλος, σύμφωνα με τους Berman και συν. (2003), το GRI έχει, μετά το Πρότυπο ISO 14001, τη δεύτερη μεγαλύτερη επιρροή όσον αφορά την κοινωνική ευθύνη και ως εκ τούτου, το GRI και το ISO 14001 μπορούν να ακολουθήσουν παρόμοια πρότυπα

διάχυσης. Δύο είναι οι λόγοι για αυτήν την πιθανή ομοιότητα. Πρώτον, τα δύο πρότυπα ακολουθούν την ίδια προσέγγιση (Reynolds & Yuthas, 2008) και δεύτερον, υπάρχει υψηλή συσχέτιση μεταξύ του ISO 14001 και της εφαρμογής του GRI, καθώς το πρότυπο ISO 14001 χρησιμοποιείται ως πηγή πληροφοριών στην αναφορά του GRI (Mitchell and Hill, 2009).

Οι επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν τους δείκτες GRI στις εκθέσεις αειφορίας τους θεωρούν ότι παράγουν σημαντικά οφέλη γι' αυτές, αλλά και για τα ενδιαφερόμενα μέρη τους. Ειδικότερα, σημειώνεται ότι αυξάνουν την εταιρική δυνατότητα τους να προσελκύσουν και να κρατήσουν εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό και να του παρέχουν κίνητρα με την οικοδόμηση μιας «στερεής» ταυτότητας. Επίσης, θεωρούν ότι αυξάνουν την αξία του σήματος τους, μέσω της ανάπτυξης μιας συνεχούς σχέσης με τους καταναλωτές, καθώς οι τελευταίοι στρέφονται προς τις επιχειρήσεις που υιοθετούν κοινωνικά υπεύθυνες συμπεριφορές. Επιπλέον, βελτιώνουν τις σχέσεις με τους διάφορους εμπλεκόμενους φορείς, δημιουργώντας ένα πλαίσιο που βασίζεται στην εμπιστοσύνη και την ικανοποίηση των αμοιβαίων αναγκών (Borga et al., 2009)

Από τις χώρες που αναλύθηκαν, αυτό που γίνεται σαφές είναι ότι το GRI δεν έχει υιοθετηθεί ευρέως μόνο από τις γαλλικές επιχειρήσεις και έχει επικριθεί από πολλές γαλλικές οργανώσεις, καθώς υπάρχει αμφιβολία σχετικά με το εάν μια έκθεση που δημοσιεύθηκε με τη χρήση του GRI έχει μια υψηλότερη ποιότητα από μια έκθεση που δημοσιεύθηκε χωρίς να χρησιμοποιεί τους δείκτες GRI.

Η παραγωγή των περιβαλλοντικών και κοινωνικών αναφορών αντικατοπτρίζει ένα γενικότερο θέμα σχετικά με τη δημιουργία της αξίας της εταιρείας, ενώ η τιμή αυτή δεν βασίζεται μόνο στο κέρδος, αλλά συμπληρώνεται από τα οφέλη που προέρχονται από την επίτευξη των ευρύτερων στόχων, διότι οι εταιρείες έχουν κατανοήσει τη

σημασία της κοινωνικής και περιβαλλοντικής ρύθμισης. Μια κοινωνική και περιβαλλοντικά συμβατή δραστηριότητα έχει σημαντικό ρόλο στη συγκρότηση της κοινωνικής νομιμοποίησης της (Cordazzo, 2005).

Αναφορές

Alazzani, A. and Wan Nordin Wan-Hussin (2013) Global Reporting Initiative's environmental reporting: A study of oil and gas companies. *Ecological Indicators*, 32; 19–24

Antal, A. B., & Sobczak, A. (2007). Corporate social responsibility in France a mix of national traditions and international influences. *Business & society*, 46(1), 9-32.

Bair, J. (2007). From the politics of development to the challenges of globalization. *Globalizations*, 4, 486-499. In: Levy, D.L., Brown, H.S., and de Jong, M. (2010) The Contested Politics of Corporate Governance. The Case of the Global Reporting Initiative. *Business & Society*, 49 (1); 88-115

Black, B. S., & Gilson, R. J. (1998). Venture capital and the structure of capital markets: banks versus stock markets. *Journal of financial economics*, 47(3), 243-277

Berman, J.E. (2003). Race to the top: attracting and enabling global sustainable business, Business Survey Report. World Bank Group, October 2003, Available from: http://siteresources.worldbank.org/INTPSD/Resources/CSR/Race_to_The_Top.pdf
[Accessed 20 February, 2015]

Blanco, E., Rey-Maqueira, J., Lozano, J. (2009). The economic impacts of voluntary environmental performance of firms: a critical review. *Journal of Economic Surveys*. 23 (3): 462–502

Boesso, G., & Kumar, K. (2009). Stakeholder prioritization and reporting: Evidence from Italy and the US. *In Accounting Forum* (Vol. 33, No. 2, pp. 162-175). Elsevier

Borga, F., Citterio, A., Noci, G., & Pizzurno, E. (2009). Sustainability report in small enterprises: case studies in Italian furniture companies. *Business Strategy and the Environment*, 18(3), 162-176

BP. (1998). Health safety and environmental report 1997. London: British Petroleum. Available on line: http://www.bp.com/content/dam/bp/pdf/sustainability/group-reports/Environmental_and_social_report_1998.pdf [Accessed: 08/03/2015]

Brown, H.S., de Jongb, M. and Lessidrenska, T (2009) The rise of the Global Reporting Initiative: a case of institutional entrepreneurship. *Environmental Politics*. 18(2); 182-200

Carey, J. (2004) Global Warming, *Business Week Magazine*; 16, 60–69.

Cashore, B., Auld, G., & Newsom, D. (2004). *Governing through markets*. New Haven, CT: Yale University Press.

Ceres. (1997). *Global Reporting Initiative concept paper*. Boston, MA: Coalition of Environmentally Responsible Economies, in: Levy, D.L., Brown, H.S., and de Jong, M. (2010) The Contested Politics of Corporate Governance. The Case of the Global Reporting Initiative. *Business & Society*, 49 (1); 88-115

Charkham, J. P. (1995). *Keeping good company. A study of corporate governance in five countries*. Oxford, UK: Oxford University Press

Chen, S. and Bouvain, P. (2009) Is Corporate Responsibility Converging? A Comparison of Corporate Responsibility Reporting in the USA, UK, Australia, and Germany. *Journal of Business Ethics*, 87; 299–317

Clarkson, P.M., Li, Y., Richardson, G.D., Vasvari, F.P. (2008). Revisiting the relation between environmental performance and environmental disclosure: an empirical analysis. *Accounting, Organizations and Society*. 33 (4): 303–327

Cordazzo, M. (2005). IC statement vs environmental and social reports: An empirical analysis of their convergences in the Italian context. *Journal of Intellectual Capital*, 6(3), 441-464.

Cormier, D. and Gordon, I.M. (2001). An examination of social and environmental reporting strategies. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*; 14(5): 587–616.

DaimlerChrysler. (2000). Annual Report. Stuttgart: DaimlerChrysler. Available on line:
https://www.daimler.com/Projects/c2c/channel/documents/1364403_2000_DaimlerChrysler_Annual_Report.pdf [Accessed: 08/03/2015]

Dasgupta, S., Hong, J.H., Laplante, B., Mamingi, N. (2006). Disclosure of environmental violations and stock market in the Republic of Korea. *Ecological Economics*. 58 (4): 759–777.

Dingwerth, K. (2007). *The new transnationalism: Transnational governance and democratic legitimacy*. Basingstoke, UK: Palgrave Macmillan, in: Levy, D.L., Brown, H.S., and de Jong, M. (2010) The Contested Politics of Corporate

Governance. The Case of the Global Reporting Initiative. *Business & Society*, 49 (1); 88-115

Dingwerth, K., Eichinger, M. (2010) Tamed Transparency: How Information Disclosure under the Global Reporting Initiative Fails to Empower. *Global Environmental Politics*. 10(3); 74-96

Dixon, R., Mousa, G.A., Woodhead, A.D. (2004). The necessary characteristics of environmental auditors: a review of the contribution of the financial auditing profession. *Accounting Forum*; 28 (20): 119–138

Etzion, D. and F. Ferraro (2006). *Institutional Entrepreneurship through Voluntary Standard Setting: The Case of the Global Reporting Initiative*. Barcelona, Spain, IESE Business School: 48.

Farneti, F. and Guthrie, J. (2007), Sustainability reporting by Australian public sector organisations: why they report. Paper presented at the Australasian Conference on Social and Environmental Accounting Research (University of Sydney).

Fiorino, D. J. (2006). *The new environmental regulation*. Cambridge, MA: MIT Press.

Fonseca, A., McAllister, M.L., and Fitzpatrick, P. (2014) Sustainability reporting among mining corporations: a constructive critique of the GRI approach. *Journal of Cleaner Production*, 84; 70–83

Fuentes-García, F. J., Núñez-Tabales, J. M., & Veroz-Herradón, R. (2008). Applicability of corporate social responsibility to human resources management: perspective from Spain. *Journal of Business Ethics*, 82(1), 27-44

Gallego, I. (2006). The use of economic, social and environmental indicators as a measure of sustainable development in Spain. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 13(2), 78-97

Gamerschlag, R., Moller, K. and Verbeeten, F. (2011) Determinants of voluntary CSR disclosure: empirical evidence from Germany. *Rev Manag Sci*, 5; 233–262

Garefalakis et al (2011) Determinant Factors of Hong Kong Stock Market 51-53

Garefalakis et al (2011) Examining the extent to which the implementation of IFRS has affected the financial and narrative reporting. Evidence from the Greek banking sector. 388-393

Garefalakis et al. CONSTRUCTING A STRATEGIC PLANNING FRAMEWORK FOR A PRIVATE SERVICE ORGANISATION IN GREECE, BY FOLLOWING THE FUNDAMENTALS OF BSc

Garefalakis et al. (2009) The Application of Performance Measurement in the Service Quality Concept: The Case of a Greek Service Organisation

Global Reporting Initiative (GRI) (2000). Sustainability Reporting Guidelines on Economic, Environmental, and Social Performance. GRI: Boston. Available on line:

https://www.teicrete.gr/lei/lab/downloads/environmental_management/June2000GuidelinesA4.pdf [Accessed; 10/03/2015]

Greenwood, J., & Webster, R. (2000). The Governability of EU business associations. *Journal of European Integration*, 23(1), 63-92

GRI (2005), Sector Supplement for Public Agencies (Amsterdam). Available on line:

<https://www.far.se/PageFiles/1990/PUBLICAGENCIJESSEKTORSUPPLEMENTPILOT.PDF>. [Accessed: 10/03/2015]

Global Reporting Initiative (2006) A Common Framework for Sustainability Reporting, available on line: http://epsu.org/IMG/pdf/Naoko_Kubo_GRI_EUSSWG_Process.pdf [Accessed: 25/2/2015]

Global Reporting Initiative (2006) G3: Sustainability Reporting Guidelines. Amsterdam: Global Reporting Initiative.

Global Reporting Initiative. (2007). Frequently asked questions. Available on line: <http://www.globalreporting.org/AboutGRI/FAQs/FAQSustainabilityReporting.htm> [Accessed: 15/03/2015]

GRI, 2011. Sustainability Reporting Guidelines, Version 3.1. Global Reporting Initiative, Amsterdam.

Global Reporting Initiative (2012). GRI Sustainability Disclosure Database. Available on line: <http://database.globalreporting.org/search> [Accessed 28th February, 2015]

Gray, R. & Milne, M.J. (2002). Sustainability reporting: who's kidding whom? *Chartered Accountants Journal of New Zealand* 81, 66e70

Griffiths, A. and Zammuto, R.F. (2005) Institutional Governance Systems and Variations in National Competitive Advantage: An Integrative Framework, *Academy of Management Review* 30(4): 823–842.

Guthrie, J. & Farneti, F. (2008) GRI Sustainability Reporting by Australian Public Sector Organizations. *Public Money & Management*, 28(6); 361-366

Hawke, L. (2004), Walking the talk on sustainable development in the public sector. *Public Administration Today*, pp. 50–58.

Hedberg, C. and von Malmborg, F. (2003) The Global Reporting Initiative and Corporate Sustainability Reporting in Swedish Companies. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 10; 153-164

Hussey, D.M., Kirsop, P.L. and Meissen, R.E. (2001) Global Reporting Initiative Guidelines: An Evaluation of Sustainable Development Metrics for Industry. *Environmental Quality Management*, 11(1); 1-20

Igalens, J., & Gond, J. P. (2005). Measuring corporate social performance in France: A critical and empirical analysis of ARESE data. *Journal of Business Ethics*, 56(2), 131-148

IISD (2012) *Compendium: a Global Directory to Indicator Initiatives – Global Reporting Initiative Details*. International Institute for Sustainable Development (IISD), Winnipeg. Available on line: <http://www.iisd.org/measure/compendium/DisplayInitiative.aspx?id%41608> [Accessed 05th March, 2015]

Jose, A. and Lee, S.M. (2007) Environmental Reporting of Global Corporations: A Content Analysis based on Website Disclosures. *Journal of Business Ethics*, 72; 307-321

Karpoff, J.M., Lott Jr., J.R., Wehrly, E.W. (2005). The reputational penalties for environmental violations: empirical evidence. *J. Law Econ.* 48 (2): 653–675

Koerber, C.P. (2010) Corporate responsibility standards: current implications and future possibilities for peace through commerce. *Journal of Business Ethics*; 89, 461-480.

Kolk, A. (2003) Trends in sustainability reporting by the Fortune Global 250. *Business Strategy and the Environment*, 12(5); 279–291

KPMG (2006). *Global Mining Reporting Survey 2006*. KPMG

Kraut, M., Dennis, P., Connole, H. (2012). The efficacy of voluntary disclosure: a study of water disclosures by mining companies using the global reporting initiative framework. *Acad. Acc. Finan. Stud.* 17 (2): 23

Lamprinidi, S. and Kubo, N. (2010) Debate: The Global Reporting Initiative and Public Agencies. *Public Money & Management*, 8(6); 326-329

Levy, D. L., & Kaplan, R. (2008). Corporate social responsibility and theories of global governance: Strategic contestation in global issue arenas. Forthcoming in: Andrew Crane, Abigail McWilliams, Dirk Matten, Jeremy Moon and Donald Siegel (editors) *The Oxford Handbook of CSR* (2007). Oxford University Press

Levy, D.L., Brown, H.S., and de Jong, M. (2010) The Contested Politics of Corporate Governance. The Case of the Global Reporting Initiative. *Business & Society*, 49 (1); 88-115

Ligteringen, E., Zadek, S. (2004). The future of corporate responsibility standards. *Accounting Forum* 4; 6-17.

Lozano, R., Huisingh, D. (2011) Inter-linking issues and dimensions in sustainability reporting. *Journal of Cleaner Production*; 19: 99-107

Madsen, P.M. (2009). Does corporate investment drive a 'race to the bottom' in environmental protection? A reexamination of the effect of environmental regulation on investment. *Acad. Manage. J.* 52 (6): 1297–1318.

Maignan, I. and Ralston, D.A. (2002) Corporate Social Responsibility in Europe and the U.S.: Insights from Businesses' Self-Representations, *Journal of International Business Studies* 33(3): 497–514.

Manetti, G. (2011) The quality of stakeholder Engagement in sustainability reporting: empirical evidence and critical points. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*; 18: 110-122

Marimona, F., del Mar Alonso-Almeida, M., del Pilar Rodríguez, M., Klender Aimer Cortez Alejandro (2012) The worldwide diffusion of the global reporting initiative: what is the point? *Journal of Cleaner Production*, 33; 132-144

Milne, M.J. and Gray, R. (2012), W(h)ither Ecology? The Triple Bottom Line, the Global Reporting Initiative, and Corporate Sustainability Reporting. *Journal of Business Ethics*, 118; 13-29.

Mio, C. (2010). Corporate social reporting in Italian multi-utility companies: an empirical analysis. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 17(5), 247-271

Mitchell, C.G., Hill, T. (2009). Corporate social and environmental reporting and the impact of internal environmental policy in South Africa. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management* ; 16, 48-60

Moneva, J.M., Archelb, P., Correa, C. (2006) GRI and the camouflaging of corporate unsustainability. *Accounting Forum*; 30(2): 121–137

Nickell, S. (1997). Unemployment and labor market rigidities: Europe versus North America. *The Journal of Economic Perspectives*, 55-74

Nobes, C. (1998) Towards a General Model of the Reasons for International Differences in Financial Reporting, *Abacus* 34(2):162–187

ORSE, EpE, et al. (2004). Rapport de Mission remis au Gouvernement: Bilan critique de l'application par les entreprises de l'article 116 de la loi NRE, in: Westrik, S. B. (2007). Sustainability reporting in France: the institutionalisation and impact of sustainability reporting and GRI in the French transport sector (Doctoral dissertation, TU Delft, Delft University of Technology).

Perez-Batres, L.A., Miller, V.V., Pisan, J.P. (2010). CSR, sustainability and the meaning of global reporting for Latin American corporations. *Journal of Business Ethics*; 91: 193-209

Prado-Lorenzo, J.M., Gallego-Alvarez, I., Garcia-Sanchez, I.M. (2009). Stakeholder engagement and corporate social responsibility reporting: the ownership structure effect. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*; 16: 94-107

Reynolds, M.A., Yuthas, K. (2008). Moral discourse and corporate social responsibility reporting. *Journal of Business Ethics*; 78: 47-64

Roca, L.C., Searcy, C. (2012). An analysis of indicators disclosed in corporate sustainability reports. *Journal of Cleaner Production*; 20: 103-108

Samuel, V.B., Agamuthu, P., Hashim, M. (2013). Indicators for assessment of sustainable production: a case study of the petrochemical industry in Malaysia. *Ecol. Indic.* 24, 392–402

Schadewitz, H., Niskala, M. (2010). Communication via responsibility reporting and its effect on firm value in Finland. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*; 17: 96-106

Shamir, R. (2004). The de-radicalization of corporate social responsibility. *Critical Sociology*, 30, 669-689.

Stittle, J., Blas, M.M. and Conesa, I.M. (1997). Environmental reporting in Europe: an analysis of UK and Spanish developments. *European Business Review* ; 97(5): 215–223.

Skouloudis, A., Evangelinos, K. and Kourmoussis, F. (2010) Assessing non-financial reports according to the Global Reporting Initiative guidelines: evidence from Greece. *Journal of Cleaner Production*, 18(5); 426–438

Skouloudis, A., Evangelinos, K., Kourmoussis, F. (2009) Development of an evaluation methodology for triple bottom line reports using international standards on reporting. *Environmental Management*; 44, 298-311

The International Federation of Accountants (2010). The consideration of environmental matters in the audit of financial statements. Retrieved from: www.ifac.org/download/b007-2010-iaasb-handbook-iaps-1010.pdf on 28th February 2015

Toppinen, A., Li, N., Tuppuru, A. and Xiong, Y. (2012) Corporate Responsibility and Strategic Groups in the Forest-based Industry: Exploratory Analysis based on the Global Reporting Initiative (GRI) Framework. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 19(4); 191–205

Tschopp, D. J. (2005). Corporate social responsibility: a comparison between the United States and the European Union. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 12(1), 55-59.

Unerman, J. (2011) The Rise of the Global Reporting Initiative: A Case of Institutional Entrepreneurship. *Social and Environmental Accountability Journal*, 31(2); 174-175

Vergauwen, P.G.M.C. and van Alem, F.J.C. (2005) Annual report IC disclosures in The Netherlands, France and Germany, *Journal of Intellectual Capital*, 6(1); 89 – 104

Vogel, D. J. (2005). *The market for virtue: The potential and limits of corporate social responsibility*. Washington, DC: Brookings Institution Press.

Westrik, S. B. (2007). Sustainability reporting in France: the institutionalisation and impact of sustainability reporting and GRI in the French transport sector (Doctoral dissertation, TU Delft, Delft University of Technology).

Willis, A.C.A (2003) The Role of the Global Reporting Initiative's Sustainability Reporting Guidelines in the Social Screening of Investments. *Journal of Business Ethics*, 43: 233–237

Zadek, S. (2002) Third Generation Corporate Citizenship Citizenship,

Available on line:

<http://info.worldbank.org/etools/docs/library/57457/3rdGenCorpCitizenship.pdf>

[Accessed: 25th February, 2015]